

Četvrtak, 1. mart 2007.
Pretpretresna konferencija
Otvorena sednica
Optuženi su pristupili Sudu
Početak u 09:00 h.

Molim ustanite. Međunarodni krivični sud za bivšu Jugoslaviju zaseda. Izvolite, sedite.

SUDIJA ORIE: Dobro jutro svima. Molim sekretara da najavi predmet.

Predmet broj IT-04-84-T, Tužilac protiv Ramusha Haradinaja i ostalih

SUDIJA ORIE: Hvala. Mi ćemo danas održati pred-pretresnu konferenciju prema Pravilu 73 bis. Molim strane da se predstavje. Prvo Tužilaštvo.

TUŽILAC RE: Dobro jutro časni Sude. Ja sam David Re. Zastupam Tužilaštvo sa Gramsci Di Faziom. Crispian Smith je naš pravni referent.

SUDIJA ORIE: Hvala lepo. Sada je red na Odbranu gospodina Haradinaja.

ADVOKAT EMMERSON: Časni Sude, ja sam Ben Emmerson, glavni branilac gospodina Haradinaja. Sa mnom su Rodney Dixon i Susan Park.

SUDIJA ORIE: Hvala puno, gospodine Emmerson. Gospodine Haradinaj, da li me čujete na jeziku koji razumete?

OPTUŽENI HARADINAJ: Da, hvala.

SUDIJA ORIE: Onda Odbrana Idriza Balaja.

ADVOKAT GUY-SMITH: Dobro jutro časni Sude. Ja sam Gregor Guy-Smith. Zastupam Idriza Balaja. Sa mnom su Colleen Rohan i Bart Willemsen.

SUDIJA ORIE: Hvala lepo. Gospodine Balaj, da li me vi čujete na jeziku koji razumete? Molim vas da uključite mikrofon.

OPTUŽENI BALAJ: Da, časni Sude, čujem vas. Hvala lepo.

SUDIJA ORIE: Hvala. A sada Odbrana gospodina Lahi Brahimaja.

ADVOKAT HARVEY: Dobro jutro časni Sude. Ja sam Richard Harvey. Sa mnom je Antoniette Trappani. Mi branimo gospodina Brahimaja.

SUDIJA ORIE: Hvala gospodine Harvey. Gospodine Brahimaj, da li me vi čujete na jeziku koji razumete?

OPTUŽENI BRAHIMAJ: Da, časni Sude.

SUDIJA ORIE: Možete sestiti. Ovaj predmet je dodeljen ovom Pretresnom veću 15. januara 2007. godine, neposredne pošto je završeno sa izmenama optužnice. Mi smo održali jedan neformalni sastanak kako bis e strane upoznale sa sudijama. To se odigralo u mojoj kancelariji 26. januara 2007. godine. Glavno pitanje o kome smo raspravljali tokom tog sastanka je bilo smanjenje obima optužnice. U konačnom ishodu, Pretresno veće je odlučilo da ne naloži Tužilaštvu da suzi optužnicu. To smo naveli u našoj pismenoj odluci 22. februara 2007. godine. Tokom istog sastanka, Pretresno veće je odobrilo Tužilaštvu da prekorači limit za još 3,000 reči. Izvolite.

ADVOKAT HARVEY: Oprostite časni Sude, ja vas veoma loše čujem, a nemam slušalice. Ne znam da li neko može da mi pomogne.

SUDIJA ORIE: Svakako. Čudi me da nemate slušalice, jer ih u sudnici ima puno. Naravno, ja bih vam ponudio i da govorim glasnije, ali se bojim da to neće pomoći prevodiocima.

ADVOKAT HARVEY: Lepo vas je čuti *viva voce*.

SUDIJA ORIE: Svakako. Ja mogu i glasnije da govorim, ali to će napraviti problem prevodiocima, jer će za njih to biti preglasno. Zato mislim da treba da podesite jačinu na slušalicama.

ADVOKAT HARVEY: Hvala.

SUDIJA ORIE: Pretpostavljam da ste svi dobili današnji dnevni red. Ukoliko mislite da još neko pitanje treba da se pokrene, izvolite. Ja ću sada preći na drugi pasus, koji se tiče izjašnjavanja o krivici po drugoj, izmenjenoj optužnici. Ta druga, izmenjena optužnica je potvrđena 20. novembra 2006. godine. Kao što sam rekao, to je bilo urađeno 12. januara 2007. godine, i prema Pravilu 50b, optuženi sada treba da se izjasne o krivici u odnosu na tačke 1, 2, 3, 4, 5, 6, 16, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 26, 27, 28, 29, 31, 35 i 37 ove tekuće optužnice. Ja sam želeo samo da spomenemo ove tačke optužnice, a onda, koliko sam ja shvatio, Odbrana se slaže sa tim da se samo poenu tačke optužnice, u odnosu na koje će se optuženi zatim izjasniti o krivici. Mislio sam da ne bi bilo loše da budem malo detaljniji i da navedem konkretne tačke optužnice. Pre nego što zamolim optužene da se izjasne o krivici u odnosu na te tačke, želeo bih da zatražim jedno pojašnjene od Tužilaštva. Ono se tiče tačke 35. U tački 35 se pominju zločini protiv čovečnosti ili progoni, ili alternativno, zločini protiv čovečnosti, mučenje, silovanje i druga nehumana dela. Za to se optuženi terete u toj tački. Videćemo, ako pogledamo tu tačku, da svi optuženi, a sada gledam u pasus 114 optužnice... Vidite to, gospodine Re, zar ne? Da li ste to našli? Ovde stoji: „...počinivši ova dela ili propuste, Ramush Haradinaj? Idriz

Balaj i Lahi Brahimaj, počinili su, u okviru udruženog zločinačkog poduhvata definisanog u pasusu 26 i 27”, a onda se kaže, alternativno, „Idriz Balaj je planirao ili počinio zločine opisane u tačkama 36 i 37.” Tačka 35 se ne spominje. Ovo je poslednji red u samoj optužnici, ali, ako pogledamo pasus 23 optužnice, videćemo da se u njemu objašnjava koji je obim odgovornosti optuženog, u ovom konkretnom slučaju Idriza Balaja, i tu stoji: „Gospodin Balaj, pored toga što je odgovoran za učešće u udruženom zločinačkom poduhvatu, dodatno je i individualno krivično odgovoran za dela ili propuste, koji podrazumevaju to da je planirao, podstrekivao, počinio ili pomagao i podržavao zločine koji su opisani.” Ovde sa navode tačke optužnice, uključujući i tačku 35. Isto to se ne spominje i u pasusu 114, kada je reč o tački 35. Vi me ne čujete dobro?

TUŽILAC RE: Ne, samo sam propustio jednu reč, jer se neko u sudnici zakašljao.

SUDIJA ORIE: Ovde vidimo da se gospodin Balaj krivično tereti za planiranje, podstrekivanje, itd., i tu se navodi čitava lista, uključujući i to da se tereti za tačku 35. Međutim, u pasusu 114, u poslednjem redu optužnice, jer, naravno, iznenađenja uvek čekaju na kraju, pominju se samo tačke 36 i 37, ali ne i tačka 35.

TUŽILAC RE: Sve što mogu da kažem, časni Sude, jeste to da je vaše veoma pažljivo čitanje optužnice dovelo do toga da ste pronašli jednu grešku, koja je obična, tehnička greška u kucanju. Ona je promakla prethodnom Pretresnom veću. Promakla je i Tužilaštvu, i svima ostalim. Naravno, naš stav je da tu treba da stoji i tačka 35.

SUDIJA ORIE: Odbrana se nije žalila na ovu nedoslednost. Mene to malo brine. Naravno, ovo se odnosi samo na Odbranu gospodina Balaja. Kako strane ovo treba da shvate, to da činjenje ili planiranje, a to nije pun spisak onoga što stoji u pasusu 23, u kom se govori o planiranju, podstrekivanju, činjenju ili pomaganju i podržavanju – dakle, kako Odbrana gospodina Balaja to treba da protumači? Da li sva ova dela treba da uključuju tačku 35, ili ne?

ADVOKAT GUY-SMITH: Časni Sude, iako smo mi primetili da postoje protivrečnosti između paragrafa 23 i 114, mislim da bi bilo fer reći da način na koji je formulisana optužnica podrazumeva da ovo uključuje i tačku 35.

SUDIJA ORIE: Vi se, naravno, ovome ne protivite, gospodine Re?

TUŽILAC RE: Ne, ne, svakako. Evo, sada ulažemo usmeni zahtev za izmenom optužnicom, kako bi se uključila i tačka 35.

SUDIJA ORIE: Da, da se izmeni ili ispravi ova nedoslednost u optužnici, koja je jasno objašnjena u pasusu 23, u kom stoji da tačka 35 treba da bude uključena u odgovornost, koja ne podrazumeva i odgovornost za učestvovanje u udruženom zločinačkom poduhvatu.

ADVOKAT GUY-SMITH: Mi to razumemo. Ja mislim da bi, da sam ja ovo pitanje pokrenuo u dogledno vreme, odgovor Pretresnog veća bio to da ova graške nije ključna, i da je prethodni tekst optužnice dovoljno jasan, i da se zato smatra da smo obavešteni o tome da je tačka 35 takođe uključena.

SUDIJA ORIE: Da, ali, samo iz praktičnih razloga, da li ovo što ste rekli znači da vi sada zaista ulažete taj usmeni zahtev da se uključi i tačka 35?

TUŽILAC RE: Tako je.

SUDIJA ORIE: Ja mislim da druge strane nemaju potrebu d odgovore na ovo. Odbrana Balaja se ne protivi. Prema tome, usvajamo ovaj zahtev Tužilaštva. Sada možemo da pređemo na molbu optuženima da se izjasne o krivici, ne u odnosu na sve tačke optužnice, jer neke od njih nisu izmenjene, i ja ću se zato držati odluke Pretresnog veća u kojoj je navedeno u odnosu na koje tačke optuženi moraju da se izjasne o svojoj krivici. Predlažem da se to uradi na sledeći način. Ja ću da pročitam skraćenu verziju svake tačke optužnice, i uvek ću naglasiti ko se tereti u toj tački, i da li je ta odgovornost za udruženi zločinački poduhvat, ili je, pak, individualna odgovornost, i uvek ću navesti za šta tačno se tereti svaki od optuženih. Mene ne bi čudilo ukoliko bi se svi optuženi izjasnili da nisu krivi. Zato, ukoliko neko od njih namerava da se izjasni krivim po bilo kojoj od ovih tačaka optužnice, molim da me prekinu. Ukoliko to nije slučaj, onda ću ja pročitati sve tačke optužnice i navesti oblik odgovornosti. Zatim ću, na kraju, tražiti da se optuženi izjasne. Da li se slažete sa tim?

ADVOKAT EMMERSON: Da.

SUDIJA ORIE: U tom slučaju, tačka 1 je zločin protiv čovečnosti, progon ili alternativno zločin protiv čovečnosti, mučenje i druga nehumana dela. Tačka 2 predstavlja kršenje zakona i običaja ratovanja, okrutno postupanje, mučenje i vređanje ličnog dostojanstva. U tačkama 1 i 2, svi optuženi se terete za odgovornost po članu 7.1, a to je udruženi zločinački poduhvat, a Ramush Haradinaj se alternativno tereti da je naređivao, podstrekivao ili pomagao i podržavao činjenje zločina pod tačkama 1 i 2. Tačka 3 je zločin protiv čovečnosti, progon, ili, alternativno, zločin protiv čovečnosti, mučenje i druga nehumana dela. Tačka 4 je kršenje zakona i običaja ratovanja. A, ne, sačekajte, propustio sam nešto. Dakle, tačka 4 su kršenja zakona i običaja ratovanja, okrutno postupanje i mučenje. U ovoj tački se svi optuženi terete za odgovornost kao učesnici udruženog zločinačkog poduhvata, a Ramush Haradinaj se alternativno tereti i za počinjenje ili pomaganje činjenja dela opisanih u tačkama 3 i 4. Tačka 5 – zločin protiv čovečnosti, progon ili alternativno zločin protiv čovečnosti, zatočavanje, mučenje ili druga nehumana dela. Tačka 6 – kršenje zakona i običaja ratovanja, okrutno postupanje i mučenje. U tačkama 5 i 6, svi optuženi se isključivo terete kao učesnici u udruženom zločinačkom poduhvatu. Tačka 16 tereti za kršenje zakona i običaja ratovanja, ubistvo i okrutno postupanje. Svi optuženi po tački 16 se terete kao učesnici u učesnici u udruženom zločinačkom poduhvatu. Ramush Haradinaj se alternativno tereti i za počinjenje, planiranje, ili pomaganje i podržavanje izvršenja ovog zločina. Tačka 18

tereti za kršenje zakona ili običaja ratovanja, ubistvo ili okrutno postupanje. Tačka 19 tereti za zločine protiv čovečnosti, progon, ili alternativno za zločin protiv čovečnosti, ubistvo, zatočavanje, mučenje i druga nehumana dela. Tačka 20 tereti optužene za kršenje zakona ili običaja ratovanja, ubistvo, okrutno postupanje i mučenje. U odnosu na ove tri tačke, 18, 19 i 20, svi optuženi se terete kao učesnici u udruženom zločinačkom poduhvatu, a alternativno se Idriz Balaj takođe tereti i za počinjenje ili pomaganje i podržavanje ovih zločina. Tačka 21 – zločin protiv čovečnosti, progon ili alternativno zločin protiv čovečnosti, ubistvo. Tačka 22 – kršenje zakona ili običaja ratovanja, ubistvo. U ovim tačkama se sva tri optužena terete isključivo kao učesnici udruženog zločinačkog poduhvata. Tačka 23 – zločin protiv čovečnosti, progon, ili alternativno zločin protiv čovečnosti, ubistvo, zatočavanje, mučenje i druga nehumana dela. Tačka 24 – kršenje zakona ili običaja ratovanja, ubistvo, okrutno postupanje i mučenje. Svi optuženi se terete kao učesnici udruženog zločinačkog poduhvata. Ramush Haradinaj se alternativno tereti da je počinio ili podržavao i pomagao činjenje ovih zločina. Idriz Balaj se alternativno tereti da je počinio ili pomagao i podržavao izvršenje ovih zločina. Lahi Brahimaj se alternativno tereti da je naredio, podstrekivao ili pomagao i podržavao izvršenje ovih zločina, opisanih u tačkama 23 i 24 optužnice. Tačka 26 – kršenje zakona ili običaja ratovanja, ubistvo i okrutno postupanje. Svi optuženi se terete kao učesnici udruženog zločinačkog poduhvata. Alternativno, Brahimaj se tereti da je naređivao, podstrekivao ili pomagao i podržavao izvršenje zločina opisanih u tački 26. Tačka 27 – zločin protiv čovečnosti, progon ili, alternativno, zločin protiv čovečnosti, zatočavanje, mučenje i druga nehumana dela. Tačka 28 – kršenje zakona ili običaja ratovanja, okrutno postupanje i mučenje. Svi optuženi se terete kao učesnici udruženog zločinačkog poduhvata i, alternativno, Lahi Brahimaj se, takođe, tereti da je počinio ili pomagao ili podržavao vršenje zločin opisanih u tačkama 27 i 28. Tačka 29 – zločin protiv čovečnosti, progon ili, alternativno, zločin protiv čovečnosti, ubistvo, zatočavanje, mučenje i druga nehumana dela. Svi optuženi se isključivo terete kao učesnici udruženog zločinačkog poduhvata. Tačka 31 – zločin protiv čovečnosti, progon ili, alternativno, zločin protiv čovečnosti, ubistvo, zatočavanje, mučenje i druga nehumana dela. Svi optuženi se terete kao učesnici udruženog zločinačkog poduhvata, ili, alternativno, Ramush Haradinaj se tereti da je pomagao i podržavao izvršenje zločina. Idriz Balaj se tereti da je počinio, planirao, podstrekivao ili pomagao i podržavao počinjenje zločina. Lahi Brahimaj se tereti da je počinio ili planirao, podstrekivao ili pomagao i podržavao činjenje zločina opisanih u tački 31. Sada prelazimo na tačku 35, koju ću formulisati u skladu sa ovom ispravkom koju smo odobrili Tužilaštvu malo pre. Dakle, tačka 35 – zločin protiv čovečnosti, progon, ili, alternativno, zločin protiv čovečnosti, zatočavanje, mučenje, silovanje i druga nehumana dela. Svi optuženi se terete kao učesnici udruženog zločinačkog poduhvata. Alternativno, Idriz Balaj se takođe tereti za počinjenje ili planiranje zločina opisanog u tački 35. Tačka 37 – kršenje zakona ili običaja ratovanja, okrutno postupanje i mučenje. Svi optuženi se terete kao učesnici udruženog zločinačkog poduhvata, Član 7.1 Statuta ovog Suda. Alternativno, Idriz Balaj se takođe tereti za počinjenje ili planiranje činjenja zločina opisanih u tački 37. Pošto sam pročitao tačke optužnice, o kojima ću vas sada pozvati da se izjasnite o krivici. Prvo bih želeo da zamolim gospodina Ramusha Haradinaja da se izjasni o krivici u vezi sa svim tačkama optužnice koje sam sada pročitao, kao učesnik udruženog zločinačkog poduhvata, a tamo

gde je to konkretno navedeno, i kao osoba koja se alternativno krivično tereti po Članu 7.1 Statuta. Gospodine Haradinaj, kako se izjašnjavate, da ste krivi, ili da niste krivi?

OPTUŽENI HARADINAJ: Časni Sude, ja se izjašnjavam da nisam kriv, i uvređen sam, veoma sam uvređen ovim optužbama.

SUDIJA ORIE: Gospodine Haradinaj, ja sam vas pozvao da se izjasnite o krivici, a ne da iznosite neke dopunske komentare. Molim vas da pažljivo slušate ono što vas pitam, i da zatražite dopuštenje ukoliko želite da iznesete još neke dopunske komentare, van onoga što vas ja pitam. Molim sekretara da sada unese u zapisnik da se gospodin Haradinaj izjasnio da nije kriv po svim tačkama optužnice. Vi možete sestati, gospodine Haradinaj. Gospodine Balaj, vi takođe treba da se izjasnite o krivici u odnosu na ove tačke optužnice koje sam sada pročitao, u odnosu na sve tačke optužnice, u kojima se teretite kao učesnik udruženog zločinačkog poduhvata, ili se teretite za neki drugi oblik krivične odgovornosti. Po Članu 7.1, kako se izjašnjavate?

OPTUŽENI BALAJ: Ja sam potpuno nevin u odnosu na sve optužbe.

SUDIJA ORIE: Molim gospođu sekretara da uvede u zapisnik da se gospodin Balaj izjasnio da nije kriv. Gospodine Brahimaj, sada je vaš red. Pozivam vas da se takođe izjasnite o krivici u odnosu na sve tačke optužnice, koje sam vam sada pročitao, u kojima se teretite kao učesnik udruženog zločinačkog poduhvata, ili, alternativno, u konkretno navedenim slučajevima, gde se govori o nekom drugom obliku krivične odgovornosti, prema Članu 7.1, kao što je navedeno. Kako se vi izjašnjavate?

OPTUŽENI BRAHIMAJ: Časni Sude, potpuno sam nevin.

SUDIJA ORIE: Hvala. Molim gospođu sekretara da sada unese u zapisnik da se gospodin Lahi Brahimaj izjasnio da nije kriv po svim tačkama optužnice. Ovo je bila druga tačka na dnevnom redu. Sada bih želeo da pređemo na treću tačku dnevnog reda, a to su nerešeni zahtevi. 22. februara ove godine, Pretresno veće je obavestilo sve strane, elektronskom poštom, da je odbilo hitni zahtev Tužilaštva, koje je tražilo da se opozove ovlašćenje UNMIK-a da donosi odluke koje se odnose na uslovno puštanje na slobodu gospodina Haradinaja. Pismeno navedeni razlozi za ovakvu odluku će biti uskoro dostavljeni sekretarijatu. Sada prelazimo na tačku 3B. Pretresno veće se podseća da je zahtev gospodina Haradinaja za obavezujući sudski nalog za dobavljanje određenih beleški koji je predat 12. oktobra 2006. godine stavljen *ad acta*. Pretresno veće neće ništa preduzeti po tom zahtevu, osim ukoliko strane to ne budu zatražile. Sada prelazimo na tačku 3C. Pretresno veće je primilo zahtev gospodina Balaja prema Pravilu 72, kao i odgovor Tužilaštva na taj zahtev, i pravovremeno ćemo o tome doneti odluku. Tačka 3D – poverljiv zahtev Tužilaštva za obavezujući nalog za dobavljanje određenog dokumenta, koji nosi datum 26. februara 2007. godine. Iako je to poverljiv zahtev, mislim da ne moramo da prelazimo na privatnu sednicu. Gospodine Re, mislim da se vi slažete sa tim? Odbrana gospodina Haradinaja je juče predala svoj odgovor, i to ovaj zahtev dovodi u pitanje. Tužilaštvo je juče dalo svoj odgovor na odgovor Odbrane, u kom navodi da će

povući svoj zahtev kada dobije taj dokument. Prema tome, u tom pogledu, upućujem sekretarijat da promeni status ova tri podneska, tako da oni više ne budu poverljivi, već javni. Sada prelazimo na tačku 3E. Pretresno veće je primilo zahtev Tužilaštva po Pravilu 92, koji nosi datum 19. februar 2007. godine. Pretresno veće je čuće, takođe, primilo i odgovor Odbrane gospodina Haradinaja, ali ne i odgovor Odbrane ostalih optuženih. Da li je to tačno, gospodine Guy-Smith?

ADVOKAT GUY-SMITH: Da, časni Sude. To je tačno. Mi ćemo odgovor gospodina Balaja predati odmah, u roku od sat vremena.

SUDIJA ORIE: Da, za neke ljude, trenutak je i sekunda, a za neke druge, može da potraje i desetak godina. Ali, hvala na pojašnjenju.

ADVOKAT HARVEY: Časni Sude, dobićete odgovor nekoliko trenutaka nakon odgovora gospodina Guy-Smitha.

SUDIJA ORIE: Dal i je to 20 il 30 godina, ili nekoliko sati?

ADVOKAT HARVEY: Pa, to će verovatno biti sutra, a ne danas. Sutra, do kraja dana.

SUDIJA ORIE: Hvala vam na pojašnjenju. Pretresno veće će doneti svoju odluku kada bude primilo odgovore. Sada ćemo preći na tačku 3F. Pretresno veće je primilo dopis o razmeni mišljenja između Odbrane gospodina Balaja i Tužilaštva u vezi sa pitanjem veštaka i njihovih izveštaja, i obaveštenje je izdato prema Pravilu 94 bis. U poslednjem u nizu podnesaka u toj seriji, gospodin Balaj je zatražio dozvolu Pretresnog veća da preda konsolidovan odgovor kada Tužilaštvo završi sa svojim obelodanjivanjem izveštaja veštaka. Ovim se odobrava zahtev gospodina Balaja. Da li postoji još neko pitanje, koje strane žele da pokrenu pod ovim poglavljem u vezi sa veštacima? Iako Pretresno veće još uvek nije pročitalo ništa o tome, mi smo upoznati sa tim da je gospodin Haradinaj predao podnesak prema Pravilu 94 bis, danas ili juče – mi ga još uvek nismo pročitali, ali znamo da je njegova Odbrana predala taj podnesak – dakle, osim toga, da li postoji još nešto o čemu bi trebalo da raspravljamo, kada je reč o izveštajima veštaka? Vidim da svi klimanjem glave ukazuju na to da ne treba, tako da ćemo preći na tačku 3G. 4. januara 2002. godine, odobrene su zaštitne mere za svedoke K5 i K6 iz predmeta *Tužilac protiv Slobodana Miloševića*. Konkretno, Pretresno veće iz predmeta Milošević je naložila da se njihov identitet ne sme obelodaniti bilo kom delu javnosti, uključujući i optužene i zastupnike Odbrane u drugim predmetima pred ovim Sudom. 27. septembra 2006. godine, drugo Pretresno veće je izdalo nalog kojim se prethodno odobrene zaštitne mere za tu dvojicu svedoka i dalje ostanu na snazi u ovom predmetu. 20. februara 2007. godine, Tužilaštvo je uložilo zahtev u kom traži da Pretresno veće izmeni zaštitne mere odobrene svedocima K5 i K6, kako bi zastupnici Odbrane imali pristup ne-redigovanom svedočenju te dvojice svedoka. Pravilo 75 e dopušta ovom Pretresnom veću da se bavi i da reši zahtev da se povuku, izmene ili povećaju zaštitne mere. Odbrana se nije protivila uslovu Tužilaštva da se to obelodanjivanje učini samo zastupnicima Odbrane, a ne i optuženima ili drugim članovima njihovih timova. Da li je to zaista i dalje stav Odbrane?

ADVOKAT EMMERSON: Časni Sude, u ime gospodina Haradinaja, u načelu, stav Odbrane je da materijal mora biti obelodanjen i optuženima, jer je upravo i svrha obelodanjivanja zastupnicima Odbrane to da oni budu u stanju da, kada za to dođe vreme, uvrste te dokaze u zapisnik. Međutim, ako je Pretresno veće sklono tome da se složi sa stavom Tužilaštva, mi ćemo se saglasiti sa tim, ali samo kao sa privremenom merom, uz to da Odbrana može da zatraži da se taj materijal uvrsti u zapisnik. Ja bih želeo nešto da pojasnim u vezi sa tim.

SUDIJA ORIE: Ali, pre nego što nastavite, želeo bih da vas prekinem za trenutak. Da li smatrate da materijal treba da se uvrsti u spis, ukoliko ga smatrate relevantnim, i da li o tome treba da razgovarate sa svojim klijentom?

ADVOKAT EMMERSON: Da.

SUDIJA ORIE: Ali, vi ćete sami o tome odlučiti.

ADVOKAT EMMERSON: Časni Sude, ono što je bitno je to da će nam biti potrebno, i jednom i u drugom slučaju, da ponovo zatražimo dozvolu Pretresnog veća.

SUDIJA ORIE: U redu.

ADVOKAT EMMERSON: Želeo bih da pojasnim samo dve stvari. Dakle, kada je u pitanju stav Odbrane, nije sporna identifikacija, već je ono što mi tražimo to da redigovani delovi materijala predoče na zatvorenoj sednici. Dakle, ne traži se da se obelodane detalji o identitetu tih svedoka. Drugo, a to je samo jedno formalno pitanje, i nema potrebe da se bavimo detaljima, ali mislim da sam u pravu kada kažem da je, u septembru prošle godine, Odbrana dobila pristup tom materijalu, a u kontekstu zahteva Tužilaštva, materijal je i dalje ostao poverljiv. Treća stvar koju mislim da treba pojasniti je to da, do ovog trenutka, u kom su izdati nalozi za obelodanjivanje materijala advokatima Odbrane, strane su se složile, a Pretresno veće je to odobrilo, da se tim izrazom „advokati Odbrane” obuhvate i pravni asistenti koji primaju instrukcije optuženih. Zato molim da se taj princip i dalje primenjuje.

SUDIJA ORIE: Dakle, to su oni pravni asistenti koji se pojavljuju?

ADVOKAT EMMERSON: Da, i njihov identitet je već poznat. Oni su takođe pod istim obavezama.

ADVOKAT GUY-SMITH: Ja bih želeo da dodam samo dve stvari. Jedna od njih je to da mislim da bi bilo ja ko važno da, uz ne-redigovano svedočenje, dobijemo i izjave svedoka K5 i K6, u obliku koji nije redigovan, jer je veoma jasno, kada se pregleda redigovano svedočenje, koje u ovom trenutku imamo, da se u ispitivanju puno govori o tim izjavama. Zato smatramo, kako bismo imali potpunu sliku, da moramo imati oba dokumenta. Tražimo još samo da se postavi neki rok za obelodanjivanje tog materijala.

SUDIJA ORIE: Gospodine Harvey, da li želite nešto da dodate?

ADVOKAT HARVEY: Ja podržavam sve što su rekla prethodna dva advokata Odbrane, i nemam ništa što bih želeo da dodam.

SUDIJA ORIE: Vi imate privilegiju da ste treći po redosledu, što vam štedi puno reči. Dakle, gospodine Re, imamo dve stvari. Gospodin Guy-Smith traži da obelodanite i izjave, a ne samo svedočenje. Isto tako, traži i da se za to postavi nekakav rok.

TUŽILAC RE: Dve stvari, časni Sude. Zapravo, želeo bih prvo nešto da razjasnim. Da li je gospodin Guy-Smith govorio o dokaznim predmetima po Pravilu 92 bis? Kada kažete izjave, da li mislite na to?

ADVOKAT GUY-SMITH: Pa, ja govorim o onim izjavama na koje se svedoci K5 i K6 pozivaju tokom ispitivanja. Više od toga u ovom trenutku ne mogu da vam kažem.

SUDIJA ORIE: Želeo bih da predložim da za vreme sledeće pauze gospodin Guy-Smith i gospodin Re pokušaju zajedno da ustanove o kojim materijalima je reč, i da zatim o tome obaveste Pretresno veće, pa ćemo se onda time dalje baviti posle pauze.

ADVOKAT GUY-SMITH: Sa zadovoljstvom.

TUŽILAC RE: Želeo bih, samo načelno, da pojasnim jednu stvar, kako ne bi došlo do nesporazuma. One redakcije o kojima govore moje kolege, odnose se, naravno, na identitet svedoka. To je jedino za šta ja znam da je redigovano iz materijala u transkriptima iz predmeta Milošević, bar kada je reč o svedocima K5 i K6.

SUDIJA ORIE: Pa, čini mi se da ovde postoje različita mišljenja.

ADVOKAT GUY-SMITH: Ja se ne slažem sa tim. Mislim da bi, kako bi se zaštitio identitet svedoka, bilo potrebno redigovati samo nekoliko redova. Ali, mi ovde imamo puno redakcija, u tim transkriptima –

SUDIJA ORIE: Da, ali vi ne znate da li se, recimo, pominje cela porodica.

ADVOKAT GUY-SMITH: To je vrlo moguće, časni Sude. Nemam načina da to proverim. Biće mi veoma drago da sednem sa gospodinom Reom i razgovaram sa njim o tome. Kada utvrdimo šta je tačno to što je redigovano, onda će nam sve biti jasnije.

SUDIJA ORIE: Da, dakle, mi ćemo se vratiti na tačku 3H posle pauze. Sledeća tačka dnevnog reda je zahtev Tužilaštva prema Pravilu 3H, u kom traže uputstva o pitanju obelodanjivanja u vezi sa onim svedocima koje Tužilaštvo više ne namerava da pozove da svedoče. To je zahtev od 15. februara 2007. godine. Pretresno veće je po tom zahtevu donelo odluku, i ja ću vam sada tu odluku pročitati usmeno. Dakle, ovo je odluka po

zahtevu Tužilaštva za uputstvima od 15. februara 2007. godine. U zahtevu, podnetom 15. februara 2007. godine, Tužilaštvo je zatražilo uputstva od Pretresnom veću o tome da li treba da obelodani ne-redigovane izjave zaštićenih svedoka koje više nema nameru da pozove na suđenje. Zahtev Tužilaštva je stigao dve nedelje pošto je istekao rok za potpuno obelodanjivanje. 19. i 21. februara, Odbrana gospodina Balaja i gospodina Haradinaja je predala svoj stav o tom pitanju. Do današnjeg dana, prema informacijama koje pretresno veće ima, izjave sedam od tih osoba, nisu u potpunosti obelodanjene. Izjave su korišćene kao propratni materijal za optužnicu. Pravilo 66Ai nalaže da se propratni materijal uz optužnicu obelodani. Prvobitni zahtev Tužilaštva za zaštitnim merama, podnet 7. aprila 2005. godine, kao i prethodne odluke Pretresnog veća, od 20. maja 2005. godine, kojima su odobrene te početne zaštitne mere, izričite su se bavile obavezama obelodanjivanja prema Pravilu 66Ai. Zaštitne mere su odobrene prema Pravilu 69 i Pravilu 75, koje ne nalažu potpuno obelodanjivanje svedočenja na suđenju. Štaviše, prethodne odluke Pretresnog veća i nalozi kojima se traži da Tužilaštvo obelodani ne-redigovane izjave najkasnije 30 dana pre početka rasprave, nisu uslovljene time da osobe pod zaštitnim merama budu pozvane kao svedoci na suđenju. Tužilaštvo nije dalo nikakve razloge zbog kojih bi redakcije trebalo da ostanu. Konkretno, Tužilaštvo nije iznelo stav da bi to bilo potrebno za sigurnost i bezbednost osoba pod zaštitnim merama. Pretresno veće takođe prima k'znanju da je Odbrana već obavestena o identitetu tih osoba. Zbog svega toga, Tužilaštvu se nalaže da odmah, u potpunosti, obelodani sve preostale izjave koje su korišćene kao propratni materijal uz optužnicu. Time je završena odluka Pretresnog veća, odnosno uputstva Pretresnog veća, koje uključuju i nalog da se obelodanjivanje izvrši odmah, i u potpunosti. Sada ću preći na tačku 3I, a to je zahtev gospodina Balaja za izdavanjem naloga UNMIK-u da se ukine poverljivost izvesnim dokumentima prema Pravilu 70. Pretresno veće poziva Tužilaštvo da obavesti Pretresno veće o napretku koji je UNMIK postigao pri ponovnom ocenjivanju materijala, koji je predmet zahteva gospodina Balaja. Gospodine Re, kako stoje stvari sa UNMIK-om, prema vašim saznanjima?

TUŽILAC RE: Stav UNMIK-a je da će nas - u vezi sa bilo kojim svedokom koji je pristao da svedoči za Tužilaštvo, a čiju izjavu oni imaju - ovlastiti da Odbrani obelodanimo te izjave. Obzirom na Pravilo 68, UNMIK uverava Tužilaštvo da je upoznat sa obavezama Tužilaštva prema Pravilu 68, i upravo sada nastojimo da uverimo UNMIK da određeni materijali treba da budu obelodanjeni Odbrani. UNMIK je u kontaktu, mislim, sa tri osobe na Kosovu, kako bi se sa njima obavio razgovor o tome kako će to obelodanjivanje uticati na njihovu bezbednost. To je upravo u toku, ove nedelje. Mi smo identifikovali tri potencijalne informacija prema Pravilu 68, to su materijali koje mi imamo i koje smo dobili od UNMIK-a, i mi nastojimo sve to da obavimo prema Pravilu 70.

SUDIJA ORIE: Vi očekujete odgovor početkom sledeće nedelje? Kažete nam da je to upravo u toku ove nedelje. Prema tome, mi očekujemo da će se stvari razjasniti bar do početka sledeće nedelje.

TUŽILAC RE: Mi činimo sve što možemo. Ja se nadam da je tako. Zaista se nadam. Mi komuniciramo sa UNMIK-om telefonom i pismeno, naši istražitelji razgovaraju sa tim ljudima – dakle, radimo sve što je u našoj moći, obzirom na situaciju.

SUDIJA ORIE: Hvala vam. Da li ima potrebe da se odgovori u vezi sa tom situacijom, onako kako je upravo objasnio gospodin Re?

ADVOKAT EMMERSON: Časni Sude, ovo je zahtev gospodina Guy-Smitha.

SUDIJA ORIE: Da, da, slažem se. Gospodine Guy-Smith?

ADVOKAT GUY-SMITH: Možda će mi biti potrebno nekoliko dana, ali nadam se da neće više biti takvih grešaka. Ja nemam ništa protiv toga da gospodin Emmerson povremeno odgovara u vezi mojih zahteva. Mislim da ovo što je u pravo rekao gospodin Re povlači niz pitanja. Zato ću prvo postaviti pitanje da li je bilo koji od svedoka - za koje Tužilaštvo očekuje da će ih pozvati u sledeće dve nedelje – zapravo svedok za kog postoje izjave UNMIK-a? Čini mi se da je to najhitnije pitanje koje imam. Ne znam da li možete da mi date odgovor na to, ali, obzirom na početak suđenja, mislim da prvo moramo to da rešimo.

SUDIJA ORIE: Gospodine Re, gospodin Guy-Smith bi najpre želeo da sazna da li će bilo koji od tih svedoka uskoro svedočiti?

TUŽILAC RE: Samo trenutak, časni Sude, moram nešto da pojasnim sa svojim kolegom.

SUDIJA ORIE: Da, izvolite.

TUŽILAC RE: Srećom, odgovor je ne.

SUDIJA ORIE: Gospodine Guy-Smith, odgovor je ne.

ADVOKAT GUY-SMITH: To je ohrabrujuće. Moje drugo pitanje je sledeće. Da li je gospodin Re u mogućnosti da u ovom trenutku identifikuje svedoke koji su pristali da svedoče za Tužilaštvo, a koji su razgovarali sa UNMIK-om ili predstavnicima UNMIK-a, i, dodatno, kada možemo da se nadamo da ćemo videti materijal koji se odnosi na te svedoke? Razlog iz kog postavljam ovo pitanje u ovom trenutku je sledeći – zapisi, prema mom shvatanju, sadrže informacije koje nisu proverene, i, na osnovu svog iskustva iz jednog prethodnog predmeta, kada god smo se bavili UNMIK-ovim beleškama, one su relativno opsežne, sadrže više kontakt-informacija o istom svedoku, često se bave kontaktima, što je zajednički napor istražitelja, Tužilaštva i UNMIK-a, i zato su oni ispod nivoa strogih kriterijuma za tumačenje prema Pravilu 70. Dalje, prema mom shvatanju, a možda nisam u pravu, iako mislim da nije tako - za svaku konkretnu tačku koja tereti mog klijenta, postoji aktivni zapisnik u vezi sa kojim je UNMIK obavljao istraživanja, a te informacije, nezavisno od svedoka koji su pristali da svedoče, jesu relevantne za moju

odbranu gospodina Balaja na adekvatan način. Zato mislim da ćemo morati da tražimo dodatne informacije, iako sam ohrabren time što je UNMIK, izgleda, u ovom trenutku spreman da preda te informacije. Mi ćemo tražiti dodatne informacije, i želeo sam da vas na to sada upozorim.

SUDIJA ORIE: Pre nego što budem dao priliku gospodinu Reu da na to odgovori, želeo bih da vas pitam, gospodine Guy-Smith, da li gospodin Re zna na koji zapisnik ste sada aludirali? Da li ste vi to njemu predočili? Da li ste mu rekli da mislite da greši, da je ova istraga dovela do toga da se napravi taj zapisnik?

ADVOKAT GUY-SMITH: Pa, znate, nada umire poslednja, i ja verujem da je on obavešten o tome.

SUDIJA ORIE: Da ste mu vi to rekli, on bi bio o tome obavešten.

ADVOKAT GUY-SMITH: Ne, razlog zašto sam to tako formulisao, časni Sude, je sledeći. Mi smo bili spremni na dosta ustupaka u vezi sa ovim pitanjem, i deo problema koji imamo se sastoji iz toga da sam, recimo, ja tražio sve spise koje se odnose na tačku 1 i tačku 2 optužnice. Gospodin Re je rekao, a i njegovi prethodnici pre toga, da nisu u situaciji da nam kažu da li uopšte postoje ti dokumenti u vezi sa tačkama 1 i 2, jer bi, ukoliko bi oni to uradili, prema njihovoj proceni, to bi predstavljalo kršenje pravila. Dakle, mi smo o tome razgovarali veoma uopšteno. Ali, siguran sam da su brojni razgovori koje smo gospodin Re i ja vodili o ovom pitanju, kao i razgovori koje sam imao sa prethodnim zastupnicima Tužilaštva u ovom predmetu, a bilo ih je dosta, dovoljni kako bi se Tužilaštvo jasno upoznao sa mojim stavom. Oni tačno znaju šta je to što mi tražimo, i koje to dokumente mi želimo da dobijemo.

SUDIJA ORIE: Koliko ja shvatam, ovde postoji dva pitanja. Prvo – vi biste želeli da znate koji svedoci su već pristali da svedoče, a vi me, molim vas, ispravite ako grešim, i da, čim se Tužilaštvo dogovori sa svedokom, recimo, svedokom kome su dodeljene zaštitne mere prema Pravilu 70 b, vi tada kažete da više niste u situaciji da tu informaciju otkrivete, odnosno, da se ona ne sme izneti u okviru svedočenja. Dakle, jedan takav dogovor bi se napravio samo ukoliko ustanova koja dostavlja tu informaciju na to pristane, jer, u suprotnom, mi bismo se udaljili od tačke u kojoj se sve to koristi samo da bi se stiglo do novih dokaza, i našli bismo se u tački u kojoj se ti dokazi uvode u zapisnik. Ovo je moje preliminarno tumačenje Pravila 70 b. Drugo pitanje, koje je postavio gospodin Guy-Smith, je njegova aluzija da postoje neke beleške, neka fascikla, i da će on, manje više, insistirati da dođe do nje. Gospodine Re.

TUŽILAC RE: Informacija koju spominje moj uvaženi kolega, gospodin Guy-Smith, i koju m i pokušavamo da obelodanimo Odbrani, već neko vreme nije relevantna za ovaj predmet, zapravo, neće biti relevantna u dogledno vreme. Postaće relevantna tek pred kraj procesa. Ja znam o čemu on govori, i on zna o čemu ja govorim.

SUDIJA ORIE: Znači, jedini koji ne znaju smo mi. To je sasvim u redu, jer mi ovde radimo u sistemu koji pokreću strane u procesu.

TUŽILAC RE: Žao mi je, mi jednostavno imamo ograničenja. To su ograničenja koja su nametnuta Pravilom 70, i ja sada mogu, tokom pauze, da razgovaram sa svojim kolegama u dozvoljenim okvirima i obimu, i nisam siguran da mogu bilo šta da iznesem pred Pretresno veće u ovom trenutku, osim što mogu da vam kažem da mi saradjujemo sa UNMIK-om o ovom pitanjem, i da ćemo pokušati da damo neka pojašnjenja u vezi sa materijalom koji smo dostavili, ali to se tiče stvari koje će se izneti tek kasnije tokom suđenja.

SUDIJA ORIE: Pa, gospodin Guy-Smith, kako sam ga ja shvatio, pita, ukoliko ste se vi već dogovorili sa nekim svedocima da ćete ih pozvati, da li mi, makar, možemo da dobijemo tu informaciju bez odlaganja. Meni se čini da takav dogovor može da se napravi, čak i ako strana koja dostavlja informaciju to ne pristane, jer će ta informacija kasnije biti uvedena u predmet. Ukoliko vi pozovete svedoka, onda bih ja rekao da Pravilo 70 b, tj. ograničenja koja proizilaze iz tog pravila, odnose samo na prikupljanje novih dokaza. Dakle, osim te informacije, ne postoje nikakva druga ograničenja.

TUŽILAC RE: Reći ću sledeće kako bih pojasnio ovo pitanje. Bilo koji svedok koji se nalazi na našem spisku svedoka i koga mi nameravamo da pozovemo da svedoči, koji je dao izjavu nekoj drugoj ustanovi – mi smo u svim takvim slučajevima tražili dozvolu te osobe ili ustanove da obelodanimo te izjave. To je, recimo, izjava koja se koristi u nekoj drugoj istrazi. Ono što sada ispitujemo, je da li postoji neki materijal koji bismo mi mogli da podvedemo pod Pravilo 68, i pokušavamo to sada da razjasnimo sa osobama koje su nam inicijalno i dostavile tu informaciju. Dakle, koliko ja znam, mi smo sve prethodne izjave, svih svedoka na našem spisku, već obelodanili Odbrani, ali ja to mogu još jednom da proverim.

SUDIJA ORIE: Mi se sada udaljavamo od pitanja ovih dogovora sa svedocima koji treba da se pojave, i u ovom trenutku se ograničavamo samo na spisak svedoka. Čim se vi budete dogovorili sa nekim od svedoka, čim bude postojala potreba da se pozove neki svedok, mi očekujemo da će se taj svedok pojaviti na spisku svedoka što je moguće pre. Ja to sada prepuštam vama, gospodine Re i gospodine Guy-Smith, kako biste dalje razgovarali o tome. Možda će vam, čak, biti potrebna i jedna duža pauza. Vi ćete nas obavestiti o tome, i mi ćemo zatim videti da li Pretresno veće u ovom trenutku može da donese odluku o ovom podnesku, ili bi možda bilo bolje da sa tim sačekamo. Ukoliko želite da mi sačekamo, onda vas molim da nam iznesete svoju argumentaciju u prilog tome.

ADVOKAT GUY-SMITH: U redu.

SUDIJA ORIE: Važi. Onda ćemo se vratiti na ovo pitanje posle pauze. Ja mislim da smo ovim završili sa tačkom 3 dnevnog reda. Da li postoji još nešto što biste želeli da kažete u vezi sa podneske? Gospodine Emmerson? Gospodine Guy-Smith? Gospodine

Harvey? Nema ništa? U redu, onda prelazimo na tačku 4, u kojoj se govori o statusu obelodanjivanja. Molim da me strane obaveste o najnovijim podacima u vezi sa statusom obelodanjivanja u ovom trenutku.

TUŽILAC RE: Koliko sam ja bio u stanju da utvrdim, kada je reč o Pravilu 68aIIi, onda mogu da vam kažem da imamo dva svedoka čija se prethodna svedočenja upravo obelodanjuju Odbrani. Koliko sam mogao da ustanovim, čini mi se da smo obelodanili sve prethodne izjave.

SUDIJA ORIE: Samo da proverim. Da li ste rekli Pravilo 68aII ili Pravilo 66? Čini mi se da ste rekli Pravilo 66, a ovde, u zapisniku, stoji Pravilo 68.

TUŽILAC RE: Da, ja sam rekao Pravilo 66.

SUDIJA ORIE: U redu, onda treba da ispravimo transkript, jer u njemu stoji Pravilo 68.

TUŽILAC RE: Imamo još jedan preostali transkript na albanskom jeziku. Zapravo, to je jedna izjava, jedno svedočenje na albanskom jeziku, i mi to moramo da prebacimo na traku, to treba da uradi sekretarijat, i zatim bi sekretarijat to trebalo da nam vrati. Imamo, otprilike, 30 dana svedočenja različitih svedoka na albanskom jeziku. Dakle, Odbrana treba da kaže da li želi ovo prethodno svedočenje, tj. da li žele to da dobije na albanskom jeziku, na kaseti, ili joj je dovoljan engleski transkript, koji smo im već obelodanili.

SUDIJA ORIE: Da li imate još nešto što ste želi da kažete?

TUŽILAC RE: U vezi sa Pravilom 68, mi upravo vodimo nove pretrage, i, naravno, ta obaveza i dalje stoji.

ADVOKAT EMMERSON: Časni Sude, ja ću se pozabaviti ovim pitanjem, i imam pet tačaka koje bih želeo da iznesem. Mi smo, naravno, pregledali sav materijal koji nam je Tužilaštvo dostavilo u svom pred-pretresnom podnesku. Mi mislimo da postoji četiri ili pet izjava koje se pominju u pred-pretresnom podnesku Tužilaštva koje do sada još uvek nisu obelodanjene Odbrani. Ja ću gospodinu Reu dati spisak tih svedoka u toku današnjeg dana. Drugo pitanje se tiče dokaznih predmeta prema Pravilu 65 ter. Mi smo analizirali indeks koji nam Tužilaštvo dostavilo uz spisak dokaznih predmeta prema Pravilu 65 ter, kako bismo ustanovili da li nam je dostavljen sav onaj materijal koji je trebalo da nam bude dostavljen na disketi, koju smo dobili od Tužilaštva uz njihov pred-pretresni podnesak po Pravilu 65 ter, zajedno sa spiskom dokaznih predmeta. Oni dokumenti koje smo uspeli da iskopiramo i odštampamo sa ovog diska, do sada su popunili devet registratora. Upoređujući to sa spiskom dokaznih predmeta, vidimo da ima, otprilike, nešto manje od 500 dokumenata čiji prevod još uvek nismo dobili. Isto tako, postoji jedan manji broj dokumenata, u slučaju kojih nismo dobili ni originale ni prevode. Moguće je da su neki od tih dokumenata ili prevoda obelodanjani od strane Tužilaštva u ranijoj fazi obelodanjivanja, iako nam oni nisu dali reference, tj. nisu povezali jedan materijal sa drugim, koji je dostavljen kasnije, i to je svakako jedan

poduhvat koji zahteva veliku količinu vremena, i zato bi bilo jednostavnije da nam Tužilaštvo dostavi spisak preostalih dokumenata koji su navedeni na spisku dokaznih predmeta prema Pravilu 65 ter, a koji nam do sada još uvek nisu obelodanjeni. Želim samo da vam ovo ilustrujem, časni Sude. To je nešto što potpada pod tačku koja obuhvata sva preostala pitanja. Dakle, tu smo pronašli neke važne, ili potencijalno važne dokazne predmete, na stotine strana koje nam do sada još uvek nisu obelodanjene, i koje se odnose na svedoke koji treba da dođu u sudnicu tokom prve nedelje suđenja. Kao što sam rekao, ti dokumenti nam još uvek nisu obelodanjeni. Nisu nam bili obelodanjeni sve do kasno sinoć, kada smo, posle priličnog insistiranja od strane Odbrane, konačno uspehli da dobijemo neke dokumente, i, kako nam je rečeno, tek treba da dobijemo još neki materijal. Dovoljno je da u ovom trenutku kažem da se dokazni predmeti prema Pravilu 65 ter ne poklapaju u potpunosti sa onim spiskom koji smo dobili, i jasno je da ima nekih važnih dokaznih predmeta, nekih hitnih dokaznih predmeta, od kojih nam neki još uvek nisu obelodanjeni, a navedeni su na spisku dokaznih predmeta po Pravilu 65 ter, ili još uvek nismo dobili prevode tih dokumenata. Treća stvar o kojoj sam želeo nešto da kažem, tiče se prevoda uopšteno. Postoji veoma veliki broj tekućih dokumenata koji su važni, a za koje još uvek ne postoji prevod. Sada ću vam navesti neke. Recimo, dokazni predmeti koji su išli uz izjave generala Božidara Delića, ili generala Dragana Živanovića. To su dva generala JNA čija su područja aktivnosti bila u regionu koji pokriva optužnica, bar što se tiče generala Delića. Njegova izjava svedoka u svom sadašnjem obliku ne predstavlja ništa više od načina da se ovi dokazni predmeti uvedu, a bez tih dokaznih predmeta njegovo svedočenje je, takoreći, nerazumljivo. Isto tako, postoji čitav niz tekućih dokumenata koji potiču od sudije Radomira Gojkovića, istražnog sudije koji je vodio istragu o onome što se desilo u Radonjićkom kanalu, i ti dokumenti takođe nisu prevedeni. Koliko mi razumemo, Tužilaštvo ima, već neko određeno vreme - poseduje nezvanične prevode ovog materijala na engleski jezik. Na sastanku koji je održan 11. januara prema Pravilu 65 ter, Tužilaštvo je, na izvestan način, pristalo da nam dostavi ove nezvanične prevode, ali oni to još uvek nisu uradili.

SUDIJA ORIE: Moram za trenutak da vas prekinem. Kada kažete da nema prevoda za tekuće dokumente, da li se to odnosi i na onih „skoro 500” koji još uvek nisu prevedeni, a koje ste pomenuli u vezi sa spiskom dokaznih predmeta prema Pravilu 65 ter?

ADVOKAT EMMERSON: Pa, mi –

(...) (izbrisano po nalogu Pretresnog veća) (...)

(privatna sednica)

(...) (izbrisano po nalogu Pretresnog veća) (...)

Fond za humanitarno pravo
dokumentovanje i pamćenje

SUDIJA ORIE: – pa ću onda redigovati poslednjih nekoliko redova. To ćemo izbaciti iz transkripta, jer su to osetljiva pitanja. Vidim da niko nema nikakav prigovor. Dakle, napravimo ovu redakciju, i možemo da se vratimo na javnu sednicu.

sekretar: Časni Sude, prešli smo na javnu sednicu.

SUDIJA ORIE: Hvala lepo.

ADVOKAT EMMERSON: Biću veoma spreman da pomognem gospodinu Reu, da ga podsetim na ove delove, na ove zahteve koji i dalje nisu rešeni, i danas ili sutra ću mu dati jedan podsetnik. On je svakako upoznat o ovome na osnovu korespondencije koju sam imao sa njim. Peta, i poslednja tačka koju sam želeo da iznesem u vezi sa ovim pitanjem jeste to da me je gospodin Re uče obavestio da očekuje jednu zbirku materijala iz Beograda, uskoro. Ja sam ga zamolio da hitno pregleda taj materijal i da se usmeri, pre svega, na one svedoke koji treba da svedoče u toku prve dve nedelje suđenja, jer mislim da je moguće da, bar za jednog od tih svedoka, kod Tužilaštva i dalje stoji jedan naš nerešen zahtev, a tiče se materijala iz Beograda. Mi svakako ne bismo želeli da se nađemo u situaciji da nam taj materijal bude dostavljen u toku, ili čak posle svedočenja ovog svedoka, ili neposredno pre nego što on bude počeo da svedoči. Dakle, to je sve što sam želeo da iznesem.

SUDIJA ORIE: Gospodine Guy-Smith? Želite nešto da dodate?

ADVOKAT GUY-SMITH: Ja se u potpunosti slažem sa ovim što je izneo gospodin Emmerson, i ja sam donekle zabrinut. Pre više od godinu dana, na jednoj konferenciji po Pravilu 65 ter, ja sam rekao da je jedan od najtežih, najkomplikovanijih načina da se vodi jedno suđenje, to da se nađemo u situaciji da dobijamo dokumente kasno, ili ih dobijamo tek u toku samog suđenja. Ja mislim da to samo stvara dodatne komplikacije. Tada sam rekao da će doći trenutak kada će Odbrana tražiti da se izda neki nalog kojim bi se Tužilaštvo kaznilo, ili u kom bi se reklo da će se, usled stava Tužilaštva, na negativan način tumačiti ti dokazi, ili će se ti dokazni predmeti čak isključiti. U to vreme sam bio kritikovan, i rečeno mi je da je ta moja zabrinutost preuranjena. Ja se još uvek ne nalazim u situaciji da tražim da se izrekne neka kazna Tužilaštvu, ali postajem sve više i više zabrinut zbog ovoga. Znam da gospodin Re čini sve što može. On je nasledio ovaj predmet od drugih, tako da ja ne pripisujem svu odgovornost njemu, ali, kao što mi svi znamo i razumemo, živimo u svetu u kom je komandna odgovornost jedan koncept koji svi veoma dobro razumeju, dakle, ovo je sada njegova komandna odgovornost, on ima svoju vojsku, i on treba da bude odgovoran za sve to.

SUDIJA ORIE: Ja ne moram da vas podsećam na sudsku praksu ovog Suda, u kojoj, kada komandant naknadno dođe –

ADVOKAT GUY-SMITH: Da, da, upoznati smo sa tim.

SUDIJA ORIE: Dobro, onda neću više o tome govoriti, osim što ću vam reći da gospodin Re i ne liči na komandant, tako da, hajde da zadržimo jedan ozbiljan ton.

ADVOKAT GUY-SMITH: Moja namera i nije bila drugačija.

SUDIJA ORIE: Ja sam vas dobro shvatio, ali, molim vas da i vi imate razumevanja za nekoga ko je preuzeo ova predmet od drugih. Izvolite.

ADVOKAT GUY-SMITH: Ono što mene delimično brine je i ovo. Kada se radi o prva dva svedoka koja treba da dođu da svedoče, njihove izjave su uzete 2002. godine. To je bilo pre pet godina, ili pre skoro pet godina, u zavisnosti od meseca. I, rečeno nam je da Tužilaštvo ima još neke, dopunske dokumente, koje mi nemamo. Ja sam pregledao situaciju i u vezi sa jednim drugim svedokom, koji će se pojaviti u dogledno vreme, nešto kasnije, i za sada je identifikovan kao svedok 67, SST7/17, njegova izjava je uzeta 2004. godine, njegova izjava ima i dodatak, i u to vreme je on dao priličnu količinu informacija istražitelju Tužilaštva. Mi nemamo te informacije. Ja neću sada, u ovom trenutku, da vadim čitav dugačak spisak svedoka u vezi sa kojima verujemo da bi mogao da postoji nekakav problem, ali mislimo da je ovaj problem takav da zavređuje pažnju, i to češće nego što bi se to nama dopadalo. Ne znam na koji način ovo može da se reši. Ranije, dok sam bio na dužnosti u advokatskoj komori branilaca pred ovim Sudom, predložio sam da se promeni pravilo koje reguliše obavezu Tužilaštva da dostavlja tu informaciju nekoliko meseci pre početka suđenja. Meni su jasne sve teškoće koje prate pripreme za suđenje, i to i za jednu i za drugu stranu, ali me ipak brine to što postoji, i što će postojati, velika količina informacija koju ćemo mi dobijati veoma kasno u toku suđenja. To će zahtevati da mi tražimo pauzu, da zatražimo prekid suđenja, kako bismo mogli da se pripremimo, ili da nam se, pak, dozvoli da duže ispitujuemo svedoke, zato što nećemo moći da obradimo sve te podatke koje dobijemo, i da se usmerimo na ono što je važno, meni i mojim kolegama. Nemam ništa više da kažem u ovom trenutku. Samo pokušavam da skrenem pažnju na ovo. Ovo nije kritika, već moja zabrinutost, jer zaista mislim da će ovo na jedan dramatičan način uticati na tok ovog suđenja, i na obim ovog suđenja.

SUDIJA ORIE: Gospodine Guy-Smith, sve ovo je ušlo u zapisnik, i jasno mi je da ste vi jasno naznačili da imate određene pretenzije u ovom pogledu.

ADVOKAT GUY-SMITH: Hvala.

SUDIJA ORIE: Gospodine Harvey?

ADVOKAT HARVEY: Časni Sude, ja se u potpunosti slažem sa ovom zabrinutošću, koju je sada izneo gospodin Guy-Smith, i ona se tiče konkretnih poenti, onih pet tačaka koje vam je izneo gospodin Emerson uz svoje pitanje. Oscar Wilde je rekao: „Da sam imao više vremena, bio bih kraći.” Što duže mi moramo da se bavimo pregledanjem ovog materijala, što više vremena budemo imali za pregled ovog materijala, to će nam manje vremena biti potrebno za postavljanje pitanja. Ovo kašnjenje u obelodanivanju

materijala nas stavlja u izuzetno tešku situaciju, a, naravno, dovodi u pitanje i raspored suđenja. Mislim da nemam ništa više da dodam. Ovo je svakako nešto čime se hitno treba pozabaviti.

SUDIJA ORIE: Hvala vam, gospodine Harvey. Gospodine Re, daću vam priliku da na ovo odgovorite posle pauze, zato što sada moramo da napravimo pauzu, ali gospodin Emmerson je pomenuo jednu novu zbirku materijala iz Beograda koja tek treba dase obelodani – vi to niste dobili pre nekoliko godina, već nedavno, zar ne?

TUŽILAC RE: Ta zbirka nam je tek dostavljena, i tek treba da bude analizirana. Menije rečeno da smo mi tražili ovaj materijal od srpskih vlasti, da je to iz Beograda stiglo juče, i da danas treba da se donese ovde.

SUDIJA ORIE: U redu, o tome ćemo razgovarati posle pauze. Znači, vi ste to tek dobili? Odgovorićete na ove primedbe posle pauze. Pravimo pauzu do 11:10 h.

(pauza)

SUDIJA ORIE: Gospodine Guy-Smith, vidim da ste ustali.

ADVOKAT GUY-SMITH: Da, časni Sude. Pre nego što gospodin Re da svoj odgovor, gospodin Willemsen, me je ispravio, jer sam nešto pogrešno rekao. Gledao sam pogrešan pasus kada sam govorio o svedoku SST7/17, rekao sam da postoje informacije koje mi ne posedujemo, međutim, pogrešio sam kada sam to rekao. Trebalo je da kažem da postoje informacije koje još uvek nismo preveli. Dakle, postoje drugi pojedinci koji bi mogli da zauzmu mesto tog svedoka, ali ne želim sada sve njih da nabrajam.

SUDIJA ORIE: Dobro, to je sada ušlo u zapisnik, i možda će gospodin Re sada imati manje toga da kaže u svom odgovoru. Gospodine Re, sada ste u prilici da odgovorite u vezi svojih obaveza o obelodanjivanju.

TUŽILAC RE: Tužilaštvo, naravno, razume svoje obaveze, i ozbiljno shvatamo poteškoće Odbrane u pripremi za predmet. Naš sistem nije savršen. Mi se trudimo da napravimo bolji sistem, kako bismo mogli bolje i blagovremeno da identifikujemo sav materijal koji treba da se obelodani Odbrani. Gospodin Emmerson je postavio pitanje prevoda, kao i pitanje prevoda koji se vrše ovde, u našoj prevodilačkoj službi. U našem internom sistemu zaista postoji problem, i zaista se trudimo da identifikujemo sve naše prevode. Da sam mogao da uradim ono što sam želeo, ja bih ih na isti način dao Odbrani, ali to nije bilo moguće. Mi još uvek pokušavamo da ih identifikujemo i obelodanimo, i svaki put kada nešto identifikujemo, to odmah i obelodanimo. Shvatam da ovo nije baš prihvatljivo, ali se bojim da ništa drugo ne možemo da učinimo pod ovim okolnostima. Ada je reč o pitanjima u vezi sa Božidarem Delićem, ja nastojim da napravim sistem u kom možemo tačno da identifikujemo sav materijal koji se odnosi na generala Delića. U

njegovoj izjavi se pominje određeni broj dokumenata. Neki do njih su prevedeni u našoj službi. Mi još uvek pokušavamo da identifikujemo koji su to dokumenti, i što pre ih obelodanimo Odbrani. Naravno, u interesu glatkog toka postupka, u interesu kako Tužilaštva, a tako i Pretresnog veća, je da sve to obavimo što je pre moguće, ali ja, nažalost, ne mogu da vam dam datum. Imamo nekoliko ljudi koji rade na identifikovanju tog materijala, i mi sve to radimo najbrže što možemo. Kada je reč o spisku dokaznih predmeta i broju prevoda, na spisku dokaznih predmeta postoje određeni duplikati. Reč je, naime, o spisku prema Pravilu 65 ter. Mi smatramo da smo do sada već identifikovali sve što su duplikati, i moraćemo, naravno uz dozvolu Pretresnog veća, da damo jedan ažurirani spisak, a u tom spisku će, naravno, biti navedeni i svi prevodi za koje smo utvrdili da su već napravljeni u našoj službi. Isto tako ćemo navesti i koji su duplikati. Mnogi dokumenti koji se, na primer, odnose na identifikaciju 22 tela, kako i drugi dokumenti, moraću da budu sklonjeni sa tog spiska. Dakle, moram prvo da se izvinim zato što sve ovo kasni. Naravno, sada razmatramo prve svedoke koji će doći, i to da li sve ovo na to utiče. Gospodin Emmerson je ispravno rekao da dokumenti koji stižu iz Srbije mogu da utiču na ispitivanje jednog od tih svedoka, a to je na spisku koji sam dao jutros svedok broj 7. Ne, izvinjavam se, to je svedok broj 8. To je, najverovatnije, svedok na koga će se možda odnositi ti srpski dokumenti, ali mi to nećemo znati dok ih ne primimo, i dok ih ne pregledamo, a nadamo se da će to biti danas. Gospodin Emmerson nam je dao spisak materijala, koje je, zajedno sa svojim saradnicima, identifikovao kako dokumente koji još uvek nisu primljeni, ili u vezi sa kojima postoji problem u prevodu. Mi ćemo rediti na tome čim dobijemo taj spisak, i Tužilaštvo će učiniti sve kako bi pokušalo da ispravi tu situaciju, koliko go smo u stanju. Kada je reč o svedocima K5 i K6, nema nikakvih prepreka da se te informacije obelodane Odbrani danas. Ja sam to i rekao gospodinu Guy-Smithu, i mi ćemo to učiniti danas.

SUDIJA ORIE: Koliko sam shvatio, svi advokati Odbrane će primiti taj materijal, pod uslovom koji je naveo gospodin Re, i, ako smatraju da je potrebno da podele te informacije sa osobama van ograničenog kruga tima Odbrane, što ne uključuje i optužene, oni će to pitanje i pokrenuti. Vi shvatate, a to tako shvata i Pretresno veće, da advokati obično dobijaju takve informacije upravo da bi mogli da ih podele i o njima razgovaraju sa svojim klijentima. Pretresno veće u ovom slučaju nije obavezno da kasnije kaže: „Pa, iz ovog ili onog razloga, vi možete svojim klijentima to da kažete.” Mi ćemo, naime, o tome doneti odluku kada se budu izneli argumenti, bez obzira na ograničenja koja su dogovorena u vezi sa tim obelodanjivanjem. Naravno, ako bude potrebno da Pretresno veće donese odluku o tome, to će onda biti drugo pitanje, i Pretresno veće će tada saslušati argumente, bez obzira na prethodni dogovor strana. Ako svi to dobro razumeju, onda u ovom trenutku nije potrebno da se donese formalna odluka. Sama činjenica da je Pretresno veće o tome obavешteno, ni na koji način ne pokazuje šta bi mogao da bude sadržaj naloga koji bi Pretresno veće izdalo. Gospodine Re, čuo sam šta ste rekli, čuo sam da morate da poboljšate sadržaj koji imate. Nisam čuo da je bilo ko rekao da sumnja da se vi maksimalno trudite, ali, kada vi kažete da činite sve što možete, Odbrana bi mogla da kaže da to nije dovoljno. Eto, to ukratko može na tako da se kaže. Naravno, Pretresno veće može da ima razumevanja za to da materijal koji ste dobili juče niste u potpunosti obradili, ali Pretresnom veću je teže da razume da nacrti prevoda koji

postoje već duže vreme još uvek nisu identifikovani kao relevantni za određene dokumente, i da zato nisu obelodanjeni. Ali, izražene zabrinutosti su sada ušle u zapisnik. Isto tako, timove Odbrane su zadržali svoja prava, što je takođe ušlo u zapisnik. I, naravno, videćemo kakvi će biti rezultati. Svi mi se borimo sa ogromnom količinom materijala u ovakvim predmetima, i mislim da postoji međusobno razumevanje, ali ne možemo da kažemo da, ako za sve imamo razumevanja, sve treba i da oprostimo. U ovakvim procesima, to ne može da bude tako. Da li postoji još nešto što strane žele da kažu u vezi sa pitanjem obelodanjivanja, jer su za vreme pauze vođeni neki razgovori? Gospodine Guy-Smith?

ADVOKAT GUY-SMITH: Mislim daje ostalo otvoreno pitanje UNMIK-a. Mislim da možemo da kažemo da treba dalje da razgovaramo. Hteo sam da iskoristim novi elektronski sistem i objavim jedno pismo. Ako pročitam to pismo, a to će biti brzo, ono će vam puno toga objasniti. To je pismo od UNMIK-a od 12. februara, u vezi zahteva za obelodanjivanjem koji sam predao. „Dragi gospodine Guy-Smith, pozivam se na vaša tri zahteva, upućena posebnom predstavniku generalnog sekretara, od 5. i 6. februara 2007. godine, u vezi predmeta pred Tribunalom *Tužilac protiv Ramusha Haradinaja i ostalih*, u kom tražite objavljivanje policijskih istražnih dosijea UNMIK-ove policije, kao i objavljivanje protokola, uputstava obuke ili drugih relevantnih priručnika i instrukcija koje su relevantne za proceduru foto-identifikacije, koje koriste policijski istražitelji UNMIK-a u svojim istragama, a koje se odnose na optužnicu protiv Ramusha Haradinaja i ostalih, ako biste pripremili odbranu svog klijenta, gospodina Idriza Balaja. U skladu da e-mailom gospodina Georgea Hubera od 4. februara 2006. godine, kao odgovor na vaš dopis iz novembra 2006. o obelodanjivanju dokumenata UNMIK-a Tužilaštvu – mi ne obelodanjujemo materijale Odbrane. Obaveze da se dokazi obelodane pripada isključivo tužiocu Tribunala. Zbog toga vaš zahtev treba da bude upućen kancelariji Tužilaštva.” Ovo pismo je, naravno, odgovor na moje pismo u kom sam tražio, ne samo opšte informacije, već i konkretne informacije, pošto sam od kancelarije Tužilaštva zatražio obelodanjivanje protokola, smernica obuke ili drugih relevantnih priručnika, koji se odnose na proceduru foto-identifikacije koju koriste istražitelji UNMIK-a. Mi smo se tada borili sa tom foto-identifikacijom, ali kancelarija Tužilaštva i gospodin Re su mi, vrlo ljubazno, rekli da se obratim UNMIK-u, a UNMIK mi je rekao da se obratim kancelariji Tužilaštva. Obavio sam kratak razgovor i sa gospodinom Reom i sa gospodinom Dutertreom za vreme pauze, i mislim da bismo možda mogli da napravimo zajedno nekakav zajednički pristup UNMIK-u. Ne gajim velike nade, ali mislim da će nam biti potreban možda jedan ili dva dana, svakako vikend, i onda ćemo vam javiti šta smo rešili.

SUDIJA ORIE: Dakle, vaša sugestija je da Pretresno veće ne donese odluku u ovom trenutku, već da pričeka nekoliko dana, da bismo videli da li je pronađeno neko rešenje. Ako se rešenje ne nađe, onda će Pretresno veće doneti odluku. Da li je tako?

ADVOKAT GUY-SMITH: Da, časni Sude, hvala vam.

SUDIJA ORIE: Dobro. Postoji jedno pitanje pod 3G, ali mislim da je to već rešeno. Reč je o obelodanjivanju materijala samo advokatima Odbrane. Tu više nije potreban rok. Dakle, gospodine Re, da li će se obelodanjivanje za svedoke K5 i K6 obaviti odmah?

TUŽILAC RE: Da, danas.

SUDIJA ORIE: Dobro, danas. Onda nema potrebe za postavljanjem roka. Dakle, sada smo završili sa tačkom dnevnog reda broj 4, ukoliko neko ne želi još nešto da kaže? Vidim da ne želi. Prema tome, prelazimo na dogovorene činjenice. Da li postoji način da dobijemo zajedničko obaveštenje o dogovorenim činjenicama, bez obzira da li će ono biti optimistično, ili pesimistično? Kome da dam reč? Gospodine Emmerson.

ADVOKAT EMMERSON: Časni Sude, možda ćete se setiti da smo predali Pretresnom veću pismeno obaveštenje 2. februara, u kom smo objasnili dokle se stiglo u pogledu predloženih dogovorenih činjenica, koje je predložilo Tužilaštvo. U ime gospodina Haradinaja, mi smo svoj odgovor dali u potpunosti, na sve predloge koje je Tužilaštvo dalo do sada. Sada ostaju još dva pitanja koja treba da budu rešena. Prvo, časni Sud je svestan da je i Odbrana dala Tužilaštvu jedan skup predloga za dogovorene činjenice, a tu je reč o vojnoj i političkoj pozadini predmeta. To je predato 15. februara. Ti predlozi su izvučeni iz izjava i svedočenja svedoka na koje se oslanjalo Tužilaštvo u ovim, i drugim predmetima, kao i iz onoga što je Tužilaštvo govorilo o vojnoj situaciji na Kosovu u predmetima Milošević i Milutinović. Kao što časni Sud zna, to je bilo potkrepljeno dosijeom dokumenata sa svim relevantnim izvodima i citatima, kako bi Tužilaštvo lakše moglo da odgovori. Uzimajući u obziri i činjenicu da će, ukoliko ne dođe do sporazuma, Odbrana možda tražiti usvajanje tog materijala u zapisnik, ili će, ukoliko je to primereno, tražiti odluku Pretresnog veća o dogovorenim činjenicama, budući da je taj materijal izvučen iz već presuđenih činjenica, a posebno u predmetu Limaj. Mi još uvek čekamo na odgovor Tužilaštva. Drugo pitanje se odnosi na obdukcije. Kao što smo rekli u našem dopisu od 5. februara, strane su se dogovorile da će Tužilaštvo predložiti neke činjenice Odbrani, kada je reč o obdukcijama koje su izvršili međunarodni patolozi, posle ekshumacija 2002. godine, i sledećih godina. Da bismo mogli da odgovorimo na to, prvo moramo da dobijemo taj predlog, koji još uvek nismo primili. Kao što časni Sud zna, izjave veštaka su već date od strane Tužilaštva, ali odgovor je to da se time treba baviti u okviru sporazuma o dogovorenim činjenicama, i Tužilaštvo nije promenilo svoj stav. Prema tome, sve to se nalazi u našem dopisu od 2. februara, i ta dva pitanja još uvek nisu rešena.

SUDIJA ORIE: Dakle, reč je o obdukcijama? Da li neko drugi iz Odbrane želi nešto da doda? Ne? Još nije bilo odgovora u vezi sa vojnim pitanjima i o obdukcijama. Zamoliću vas da date odgovor, gospodine Re.

TUŽILAC RE: Da, mi imamo protiv-predlog, koji je već spreman da bude poslat Odbrani, i odnosi se na dogovorene činjenice. Siguran sam da ćemo doći do nekog sporazuma do sutra popodne. Ako uspemo danas da pošaljemo taj predlog, on će biti

kratak. Kada je reč o vojnom predlogu, moj uvaženi kolega, gospodin Emmerson, rekao je da je to bilo 15. februara, ali to nije u skladu sa onim čega se ja sećam. Mi možemo da pristanemo na određeni broj... oprostite, ne znam sada tačno koji je broj. Gospodin Di Fazio je odneo sa sobom taj spisak kada je otišao iz sudnice. Ja sam mislio da je on tu. Postoje neki sa kojima nismo u mogućnosti da se složimo, i mi ćemo dati svoj protiv-predlog danas. Postoje, na primer, izvodi iz pred-raspravnog podneska Tužilaštva u predmetu Milutinović, ili izvodi iz svedočenja određenih svedoka iz drugih predmeta, koji treba da budu uzeti u kontekstu za razliku od predloga Tužilaštva o izvodima iz presuda ili dokumenata. Ukratko, mi ćemo sutra dati svoj protiv-predlog Odbrani.

SUDIJA ORIE: Uz pomoć sudije Hoepfela, pošto ja nemam pristup jer imam problema sa ovim elektronskim sistemom – mislim da bi bilo bolje sačekati vaš predlog, jer se pred nama još uvek ne nalazi ništa o čemu bismo mogli da donesemo odluku. Mislim da postoji jedna pesma u kojoj se stalno ponavlja „sutra, sutra, sutra”, a postoji još jedna pesma o „juče”. Pretresno veće više voli ovu drugu pesmu. Sada imam pristup. Završili smo sa petom tačkom dnevnog reda, dogovorenim činjenicama. Šesta tačka – obaveštenje o popisu svedoka, redosled svedoka, zapisnik o pripremi svedoka i izjava svedoka Pretresnom veću. Dakle, spisak svedoka Tužilaštva je priložen kao aneks pred-raspravnog podneska Tužilaštva od 29. januara 2007. godine. Posle toga, bila je izmena u tom spisku. Mi smo upravo dobili, zapravo, najnoviji spisak. Mislim da sam ja jutros to video, gospodine Re, zar ne?

TUŽILAC RE: Da, to je u osnovi spisak koji smo poslali e-mailom Odbrani 7. februara.

SUDIJA ORIE: Da, dva sata kasnije. U osnovi je isti, da.

TUŽILAC RE: Mi smo to poslali e-mailom, upravo sada. To je u obliku jedne tabele. To smo organizovali na dva načina – prema redosledu svedočenja i prema broju svedoka. Onaj koji sam predao jutros, organizovan je samo prema tentativnom redosledu svedočenja. Sada imam jedan koji je organizovan i prema broju svedoka, prema originalnom broju svedoka, i to može da bude korisno. Sada ću da podelim taj spisak.

SUDIJA ORIE: Hvala.

TUŽILAC RE: Postoji jedna stvar kojom bih želeo da se pozabavim na privatnoj sednici, ukoliko mi dozvolite. Mislim da je to potrebno.

SUDIJA ORIE: Da, ukoliko to potpada pod ovu tekuću tačku dnevnog reda, onda ćemo to uraditi na privatnoj sednici.

(privatna sednica)

(...) (izbrisano po nalogu Pretresnog veća) (...)

Fond za humanitarno pravo
dokumentovanje i pamćenje

sekretar: Časni Sude, vratili smo se na javnu sednicu.

SUDIJA ORIE: Hvala lepo. Da vidimo dokle smo stigli na dnevnom redu. Sada smo dobili najnoviji spisak svedoka. Na osnovu ovog novog spiska svedoka, Pretresno veće će morati da odluči koliko sati treba da dodeli Tužilaštvu za izvođenje dokaza. Mi sada imamo dovoljno relevantnih podataka na osnovu kojih možemo da donesemo takvu odluku. Moguće je da ćemo čak i danas moći da donesemo tu odluku. Prvo moramo da pogledamo kolike su promene. Ako su promene relativno beznačajne, onda će nam sve o čemu smo ranije govorili i diskutovali pomoći da donesemo konačnu odluku. U svakom slučaju, videćemo da li to možemo da uradimo tokom sledeće pauze. Dakle, sledeće pitanje koje treba da rešimo je spisak svedoka koji je Tužilaštvo dostavilo Pretresnom veću za prve dve nedelje suđenja. To smo dobili 25. februara e-mailom. Da li ima ikakvih promena u odnosu na te prve dve nedelje, i na raspored svedoka?

TUŽILAC RE: Ovaj spisak, koji sam ja podelio u sudnici danas, odražava najnoviji raspored svedoka. Imamo dva spiska – jedan, u kom se navodi tentativni redosled svedoka, i tu imamo jednu izmenu - svedok broj 17, njega smo hteli da pozovemo prvog, ali nismo mogli, tako da je on sada pod brojem 17.

SUDIJA ORIE: Želite da ga pozovete kao prvog svedoka?

TUŽILAC RE: Ne, ne.

SUDIJA ORIE: Znači, on je trebalo da bude broj 1?

TUŽILAC RE: Ovo je najnoviji, ažurirani spisak. On je trebalo da bude prvi, na prvobitnoj listi, i to je bilo u vezi sa predlogom njegove vlade, i zato smo morali da ga pomerimo za nekoliko dana kasnije.

SUDIJA ORIE: Dakle, ovaj spisak koji smo sada dobili je tentativni redosled svedočenja. Tim redom ćete pozivati svedoke. Da vidim da li Odbrana ima nešto da kaže? Ne. Da li postoji nešto što biste želeli da kažete u vezi sa prve dve nedelje suđenja?

ADVOKAT EMMERSON: Časni Sude, postoji jedno pitanje, odnosno čitav niz povezanih pitanja koje sam želeo da pokrenem pod tačkom o preostalim pitanjima našeg dnevnog reda. Ali, pošto ste me sada konkretno pitali u vezi sa ovim prvim zakazanim svedocima, želeo bih da skrenem vašu pažnju na svedoke 1 i 2, na ovom spisku Tužilaštva tentativnog redosleda pojavljivanja svedoka. Ovi svedoci, a pre svega prvi svedok, su svedoci pod zaštitnim merama. Ti svedoci su sada, ili su ranije bili, zaposleni u nevladinim organizacijama u Beogradu, a radili su na Kosovu. Želim da kažem tri stvari u vezi sa njima. Prva se tiče obelodanjivanja materijala. Kao što sam rekao ranije, 600 do 800 materijala nam je po prvi put obelodanjeno kasno sinoć. To se odnosi i na jedan dugačak izveštaj koji je objavila jedna organizacija u vezi sa ovim. Do sada smo

imali samo jednu stranu tog izveštaja, i prevode na engleskom jeziku nekoliko beleški koje je sastavio svedok broj 2 na ovom spisku. To su bili svi predmeti koji su se nalazili na spisku dokaznih predmeta Tužilaštva po Pravilu 65 ter. Pošto u ovom trenutku ja još uvek nisam video taj materijal, naravno, svakako mi je teško da procenim u kojoj meri je on relevantan. Gledajući ga, čini mi se će možda biti jednostavno proučiti ga, i možda pronaći relativno mali broj strana koje ćemo morati da koristimo i uvedemo pre unakrsnog ispitivanja. Dakle, u ovom trenutku, a sada ne govorim ništa o implikacijama svega toga, ali siguran sam da, imajući u vidu da imamo još samo tri radna dana, uključujući i vikend, pre nego što suđenje počne u ponedeljak, ovo je nešto čime će Pretresno veće morati da se bavi kada bude videlo o kakvom je materijalu reč. Drugo, u vezi sa oba ova svedoka, hteo sam da obavestim Pretresno veće o tome da ćemo mi uložiti prigovor na to da je jedan deo njihovog svedočenja dozvoljen, svedočenja ta prva dva svedoka. To mogu da vam objasnim u jednoj ili dve rečenice, to što to ima neke proceduralne implikacije. Njihove izjave sadrže mešavinu direktnog svedočenja i nečega što su oni čuli iz druge ruke, uključujući i rezimee intervju sa svedocima, od kojih su neki svedoci zapravo svedoci koje Tužilaštvo tek namerava da pozove, kako bi oni podržali određene tačke optužnice *viva voce*. U nekim slučajevima, oni su priložili izjave svedoka uz svoja svedočenja. To su izjave koje su oni sami uzeli. To obično redi njihovo osoblje na terenu, ili srpska policija, MUP. Njihove izjave sadrže prilično veliku količinu neproverenih podataka iz druge ruke i glasina, kao i određenu količinu subjektivnih mišljenja, ličnih mišljenja raznih ljudi. Dakle, to su sve veoma kompleksna pitanja, koja se tiču usvojivosti tog materijala. Ja sam o ovome razgovarao sa gospinom Reom nekoliko puta, kako usmeno, tako i pismeno. Ja sam od njega tražio da nam konkretno precizira koje tačno delove njihovih svedočenja ćemo čuti u sudnici. Mi smo se složili oko toga da postoje određeni delovi koji ne mogu da budu usvojeni, i određeni delovi koji jesu relevantni u njihovim izjavama, ali Tužilaštvo nam još uvek nije konkretno ukazalo na to na koje delove njihovih svedočenja, ili njihovih izjava, namerava da se oslanja. Ja ovo pitanje sada pokrećem zato što nam je, pre svega, potrebno mišljenje Pretresnog veća, tj. odluka Pretresnog veća o ovim svedocima, ili delovima njihovih svedočenja, pre nego što ti svedoci dođu u sudnicu. Isto tako, pokrećem ovo pitanje zato što, kao što ćete videti, časni Sude, Odbrana nije u stanju da formuliše i pripremi argumente o usvojivosti tih delova svedočenja ovih svedoka, jer Tužilaštvo još uvek nije ukazalo Odbrani na to o čemu će ovi svedoci svedočiti. To je nešto što mora da bude rešeno što je moguće hitnije, zbog toga što mi treba da počnemo sa našim uvodnim izlaganjima u ponedeljak, a posle toga ćemo preći na pravnu argumentaciju u utorak, i sve ovo nam je bitno za to.

SUDIJA ORIE: Da. Sačekajte za trenutak, da vidim da li nekako mogu sve ovo da skratim, i da naj na način rešimo celu stvar. Gospodine Re, vidim da se u spisku svedoka koji ste nam dali, pod brojem 1 nalazi svedok za koga je planirano da svedoči dva sata. Pod brojem 2 je takođe svedok koji treba da svedoči dva sata. Ukoliko zaista postoje određeni izveštaji koji su tek nedavno obelodanjeni, i koji su relevantni za svedočenje ovih svedoka, a to su izveštaji određenih organizacija, i ukoliko su oni tako obimni, recimo 800 strana, vi ne očekujete da ćete sa ova dva svedoka proći tih 800 strana za

samo dva sata. Ukoliko postoji mogućnost da se Odbrani ukaže na delove izveštaja na koje ćete se vi pozivati, to bi nam u velikoj meri olakšalo posao.

ADVOKAT EMMERSON: Pre nego što gospodin Re odgovori, moguće je da ja nisam bio jasan u meri u kojoj je trebalo, imamo dve grupe ovih materijala. Jedna grupa je materijal koji je obelodanjen kasno sinoć, i tu se nalaze prevodi četiri sveske, koji su ranije bili obelodanjeni na srpskom, i tu se nalazi i izveštaj na 300 strana iz kog smo ranije dobili samo jednu stranu. Dakle, niko u ovom trenutku ne zna koja količina ovog materijala je zaista relevantna. Ono što nama predstavlja problem su i izjave svedoka koje sadrže jako puno podataka različitog kvaliteta i pouzdanosti, i koje pokreću potencijalno teška pitanja u vezi sa njihovom usvojivošću. Dakle, ja sam u odnosu na ove izjave svedoka tražio od Tužilaštva da nam kažu o čemu će ti svedoci svedočiti. Želim samo još kratko da se osvrnem na ovo. Ja sam shvatio da je gospodin Re već radio sa svedokom SST7/28 juče, na pripremnom sastanku za njegovo svedočenje, i on planira da radi sa još jednim svedokom ovog vikenda, a gospodin Di Fazio je radio sa jednim drugim svedokom, sa gospođom Anđelković. Dakle, mi sada dolazimo do pitanja u vezi sa beleškama koje se prave tokom pripremnog sastanka sa svedocima, i želeli bismo da dobijemo te beleške, na vreme, kako bismo mogli da ih obradimo pre nego što počne svedočenje ovih svedoka, i da zapravo idem pasus po pasus, tako da bismo mogli da vidimo da li imamo nekih prigovora. Moguće je da ih nećemo imati. U ovom trenutku ne znamo šta Tužilaštvo očekuje da čuje od ovih svedoka na suđenju.

SUDIJA ORIE: Izvolite, gospodine Re.

TUŽILAC RE: Oba svedoka, po našem mišljenju, govore o onome što su videli na Kosovu 1998. godine. U njihovim izjavama se pominju i stvari koje se ne nalaze u optužnici, tako da možete biti sigurni da Tužilaštvo neće od ovih svedoka tražiti da svedoče o stvarima koje nisu relevantne za ovo suđenje.

SUDIJA ORIE: Gospodine Re, hajde da vidimo da li sve ovo možemo da skratimo. Mislim da gospodine Emmerson ne traži od vas da vi objašnjavate Pretresnom veću šta želite da čujete od ovih svedoka, već da to objasnite Odbrani. Naravno, sasvim je u redu, ali ono što oni traže je pomoć od vas, kako bi oni znali koji deo da pripremaju, koji deo izjava tih svedoka, ukoliko sam ja sve dobro shvatio.

ADVOKAT EMMERSON: Časni Sude, u vezi sa izjavama koje je Tužilaštvo prikupilo od ovih svedoka, Odbrana, kao prvo, mora tačno da zna o čemu će ti svedoci svedočiti, kako bismo mogli da formulišemo prigovor na usvojivost, zato što puno toga podleže prigovoru, i, drugo, Odbrana mora da se pripremi za unakrsno ispitivanje. U ovom trenutku, čitajući te izjave, mi, jednostavno, vidimo da ima jako puno toga što je potencijalno nepotrebno. Veliki deo njihovih izjava sadrži nešto što su oni čuli od nekih drugih osoba, i tu ima određenih protivrečnosti, zato što izvor tih informacija nije naveden.

SUDIJA ORIE: Vi kažete da bi ovo moglo da bude nešto što ne može da se usvoji, iako informacije iz druge ruke nisu zabranjene kao dokazni predmeti na ovom sudu.

ADVOKAT EMMERSON: Ja ne sada tražim od vas jednu apsolutnu odluku.

SUDIJA ORIE: Mi vam je ne možemo ni dati u ovom trenutku. Gospodin Re obično zna tačno na šta će se usmeriti u svedočenju njihovih svedoka. Pogledajte rezime po Pravilu 65 ter, zato što se tamo u kratkim crtama navodi o čemu će svedok svedočiti. Dakle, vi želite da kažete da se u tim sažecima ne nalazi dovoljno informacija za vas?

ADVOKAT EMMERSON: Praktično nam je taj sažetak neupotrebljiv. Prvi sažetak po Pravilu 65 ter je rezime svedoka koji treba da svedoči drugi po redu, i materijal koji će se uvoditi preko njega se spominje vrlo uopšteno, a ne konkretno. Pominju se samo kategorije. Zatim, drugi sažetak – on je mnogo detaljniji, i njega je očigledno pripremio neko drugi. Tu je uključen sav materijal koji je gospodine Re spominjao, a koji se odnosi na period van perioda koji je relevantan za optužnicu. Ono što sam ja uradio je sledeće. Pisao sam gospodinu Reu, i podelio sam izjave svedoka, grupno, u sedam kategorija – direktna svedočenja, rezimei svedoka koje Tužilaštvo treba da pozove, itd. Ja sam tražio od gospodina Rea da nam tačno navede koje će se od tih sedam kategorija u principu primenjivati u vezi sa svakim konkretnim svedokom, kako bismo mi bili u stanju da razjasnimo pravni status. Zatim smo tražili da nam se navedu pasusi izjava koje on namerava da obradi sa svedokom. Ja se nadam da je ovo jedan razuman pristup, bez koga mi zapravo ne možemo da definišemo naš stav. Ja neću od vas tražiti dodatno vreme za obrazlaganje našeg stava, već jednostavno tražim da čujem od Tužilaštva šta oni o tome misle.

SUDIJA ORIE: Gospodine Re, da li mislite da možete da date odgovor, ili vam je potrebno vreme preko vikenda? Ili bar vreme do ponedeljka.

TUŽILAC RE: Ja ne mogu da odgovorim na način na koji će gospodin Emmerson biti zadovoljan. Mi smo o ovome juče razgovarali telefonom, i ja sam tada počeo sa svojim odgovorom gospodinu Emmersonu, ali je on tada uvežbavao ono što će reći vama danas. Ja sam govorio sa svedokom, i razgovaraću sa ovim svedokom ponovo u nedelju. Kada budem imao rezultate toga, onda ću o tome obavestiti gospodina Emmersona. Ranije nismo bili u stanju da se sastanemo sa ovom svedokom iz logističkih razloga, kako sa njene strane, tako i sa naše. Za prvu nedelju, stvari su jednostavno takve kakve su.

SUDIJA ORIE: Ja sam od gospodina Emmersona shvatio da ste vi već obavili neki pripremni rad, bar sa jednim od dva prva svedoka, i ukoliko imate nešto što je sastavljeno posle tog pripremnog sastanka, onda biste to mogli da dostavite Odbrani. To je nešto što je vaša obaveza. Znam da smo o ovome razgovarali sa Odbranom i, naravno, u idealnoj situaciji biste vi to i uradili, ali hajde da pogledamo taj prvi pripremni sastanak. Da li je taj materijal spreman za Odbranu?

TUŽILAC RE: Ja mislim da je pripremni sastanak zapravo jedan preterano impresivan termin za opisivanje jednog običnog telefonskog razgovora, koji sam obavio sa svedokom, i koji je trajao pola sata. Ja sam počeo ovaj pripremni rad sa njom. Njeno svedočenje će obuhvatiti i izveštaje i lična zapažanja, i to se sve nalazi u njenoj izjavi. Ono što mi je od nje još uvek potrebno, a juče sam počeo sa njom da razgovaram o tome, su izvori na koje se oslanjaju ta njena zapažanja. Rekla mi je da su to njena zapažanja, i ona koja su zabeležena u izveštaju. To je, dakle, nešto što se tiče modela ponašanja, opisivanja događaja, onoga što se desilo na Kosovu. Nešto od toga je iz druge ruke, većina toga, zapravo, je iz druge ruke, ali to je priroda ovog svedočenja sa kojim počinjemo. Drugi svedok, svedok broj 2, je svedok sa kojim radi gospodin Di Fazio preko video linka, i to će se desiti danas popodne, tako da će on već danas moći da dostavi nešto Odbrani.

ADVOKAT GUY-SMITH: Mislim da postoje dva pitanja u vezi sa pitanjem pripremnog rada. Prvo je kada ćemo to primiti, i kako će to biti sačuvano.

SUDIJA ORIE: Prvo ćemo se baviti pitanjem prva dva svedoka, a u ovom trenutku nećemo ulaziti u opštu raspravu o tome kako ćemo se baviti pripremnim radom, kako sve to treba da bude zabeleženo, kada treba da bude obelodanjeno, itd. Ja sam shvatio da je to do sada bilo ograničeno na telefonski razgovor od pola sata, i da će se dalja komunikacija sa tim svedokom obavljati danas popodne ili u nedelju. Da li Odbrana želi da kaže, čak i ako to jeste bilo samo pola sata, da oni treba da budu informisani u potpunosti, ili su spremni da sačekaju da dobiju opširniji materijal?

ADVOKAT EMMERSON: Pre nego što odgovorim na ovo pitanje direktno, a siguran sam da sam ja taj koji je kriv za to, moram reći da me brine što sada radimo na dva različita pitanja. Prvo je obelodanjivanje pripremnog rada, i na to ću se vratiti za jedan trenutak. Pre toga me interesuje pojašnjenje o tome za koji aspekte izjave Tužilaštvo tvrdi da se mogu usvojiti. Gospodin Re je rekao da sam mu ja pisao. Ja sam siguran da će se on složiti da sam ja, kada smo razgovarali 15. februara, kao što sam naveo u svom odgovoru, tada zatražio ovo pojašnjenje koje sada tražim, i to je nešto što je sasvim odvojeno od pripremnog rada. Kada je reč o pripremnom radu, gospodin Re je pisao gospodinu Guy-Smithu, i rekao mu je da će Tužilaštvo generalno pripremati svedoke dosta vremena pre nego što ih budu pozvali da svedoče, i da će beleške sa tih pripremnih sastanaka biti obelodanjene čim budu napravljene. Dakle, to je stav Tužilaštva, i to je, bar, jasno. Međutim, kada je reč o vremenu, ono zavisi od toga šta se dogodilo u razgovoru gospodina Rea sa svedokom tokom tih pola sata. Ako su to bile samo neke opšte stvari, onda Odbrani ništa ne bi značilo ako bismo sada to dobili. Sa druge strane, ako su to bila neka bitna pitanja, onda bi Odbrana to trebalo da ima sada, jer, kako stvari sada stoje, gospodin Re će razgovarati sa tim svedokom u nedelju. To će verovatno i zapisati, pretpostavljam u nedelju uveče. To će nam dati u ponedeljak za vreme otvaranja suđenja, i pozvaće svedoka da svedoči u utorak.

SUDIJA ORIE: To je veoma kratko vreme.

ADVOKAT EMMERSON: Kada uzmemo u obzir pitanja koja treba da budu razmotrena, to zaista jeste veoma kratak period, jer sadržaj tog pripremnog sastanka treba da bude obznanjen.

SUDIJA ORIE: U isto vreme sam shvatio da je gospodin Re rekao da oni ispituju iz kog izvora svedok nešto zna i slično, što znači da nije reč o nekom posebnom svedočenju događaja, tj. o onome što je svedok video. Istovremeno, gospodin Re možda neće biti u stanju nešto da vam kaže ako pre toga ne bude razgovarao sa svedokom.

ADVOKAT EMMERSON: Pa, ja bih Sudu želeo da dam jedan praktičan primer – to je RR-6789. Jedan od svedoka je doneo jednu zbirku izjava, koja uključuje i izjave date srpskoj policiji, MUP-u. Jedna od tih izjava je izjava svedoka koji će biti pozvan da svedoči u ovom predmetu. Ja sam iz onoga što je rekao gospodin Re shvatio da Tužilaštvo neće iznositi u izjavama glavnih svedoka i svedočanstva iz druge ruke nekih drugih osoba. To je u redu, ali sadržaj izjave je jedan mozaik sažetaka tih izjava, ili izjava koje nisu zabeležene, ili informacija koje nisu direktno posvedočene. Ponekad izvor informacija nije zabeležen. Ponekad jeste, a ponekad nije. Nije potrebno da prolazimo kroz celokupan pripremi rad kako bi Tužilaštvo primenilo logičko-pravnu disciplinu na izjave i kako bi oni označili delove izjave koji mogu pravilno da se iznesu po paragrafima. Posle toga, Odbrana će biti u stanju da svoj odgovor. Dakle, ja ću vrlo rado prihvatiti da Tužilaštvo preda sve te anekse, ali to nije stav Tužilaštva.

SUDIJA ORIE: Ako sam vas dobro razumeo, vi biste želeli da dobijete kopiju u kojoj su navedeni oni delovi na koje treba da se usmerite, a da sve ostalo na taj način može da se zanemari. To je bila prva stvar. Drugo, ako postoje informacije iz druge ruke, i nije moguće identifikovati izvor, vi biste u tom slučaju želeli da dobijete informacije o tom izvoru čim gospodin Re takve informacije bude dobio.

ADVOKAT EMMERSON: Kao što sam rekao, mi smo to podelili u sedam kategorija, i ja bih želeo da gospodin Re identifikuje koje od tih kategorija želi da budu usvojene u spis.

SUDIJA ORIE: Da. Gospodine Re, ja neću ponavljati svoje reči o tome da nekoga možete da učinite srećnim, ali, molim vas da se usredsredite na zahtev gospodina Emmersona, i usmerite se na identifikaciju onih delova kojima ćete se baviti, i dodatne informacije o svedočanstvima iz druge ruke. Da li možete na to da odgovorite, čak i ako time ne budete usrećili gospodina Emmersona, ako budete navodili sve. Da li još uvek ima smisla ulagati napor kako biste videli da li možete da rešite?

TUŽILAC RE: To je proces koji se odvija u dva koraka. Prvi korak je nešto na šta mi ne možemo da se oslonimo, To nije sasvim jasno, i to sam već rekao gospodinu Emmersonu, tj. nije sasvim jasno samo po sebi. Mi se nećemo pozivati na bilo šta što se nalazi izvan perioda koji je obuhvaćen optužnicom, što znači sve što se dogodilo posle septembra 1998. godine. Te izjave će morati da budu izbačene. Drugi korak je

pronalaženje izvora informacija. Ja sam već započeo taj proces. Svedok se pozvao na neke izveštaje koje sada pokušavam da pronađem.

SUDIJA ORIE: Čim dobijete te informacije, vi ćete to odmah javiti gospodinu Emmersonu?

TUŽILAC RE: Da, ja to radim sa svedocima. Ja sam poslao e-mail svedoku i tražio da mi navede izvore.

SUDIJA ORIE: Vi ste rekli gospodinu Emmersonu da se nećete oslanjati na određene delove, jer su oni izvan vremenskog perioda obuhvaćenog optužnicom, ali to nije odgovor na pitanje na šta ćete se vi usredsrediti od onoga što jeste u vremenskom periodu obuhvaćenom optužnicom.

TUŽILAC RE: To je svedok koji je intervjuisao ljude na Kosovu, pitao ih je o tome šta im se dogodilo, šta su videli, i ona je i sama tamo bila. Ona ima kolegu koji će dati slična svedočanstva. Dakle, to izgleda isto kao i u svakom drugom predmetu, kada je reč o ljudima koji se bave ljudskim pravima, koji odlaze na teren, posmatraju situaciju i obavljaju razgovore sa izbeglicama, lokalnim seljacima, analiziraju članke iz medija, i daju svoje mišljenje o obrascima događaja. To je, znači, uobičajen način svedočenja o širokoj sistematskoj prirodi napada koji su zasnovani na njihovom ličnom posmatranju situacije, i na osnovu svega što su videli i čuli tamo. Pretresno veće će odlučiti kakvu težinu će svemu tome dati.

SUDIJA ORIE: Ali, vi kažete da je to dosta široko, i rekli ste da se nećete oslanjati na događaje izvan vremenskog perioda obuhvaćenog optužnicom, niti na izjave iz druge ruke. Ili to možda nije tako?

TUŽILAC RE: Ako je svedok na spisku, ali je razgovarao sa svedokom broj 1, mi ćemo tražiti da nam se omogući da o tome ispitamo svedoka. Ali, u vezi onoga o čemu je govori gospodin Emmerson - rekao sam da nećemo davati izjave koje je svedok broj 1 uzeo od drugih svedoka na našem spisku svedoka, jer to ne bi imalo nikakve dokazne vrednosti za Pretresno veće.

ADVOKAT EMMERSON: Slušajući ovaj odgovor, uz najveće poštovanje, upravo to ilustruje teškoće sa kojima smo suočeni. Gospodin Re je časnom Sudu upravo rekao da on neće izvoditi pismene izjave svedoka X koji će svedočiti, ali želi da svedok može usmeno da svedoči o rezimeu onoga što je svedok njoj rekao. Dakle, on prihvata dva protivrečna stava za isti dokazni predmet, zato što je rezime izjave svedoka izvučen iz izjave koja je dodata izjavi svedoka, iako je, ako mogu da kažem, upravo to ilustrovalo probleme sa kojima smo suočeni kada pokušavamo da formulišemo odgovor na to pitanje. Ja ne želim da stvaram teškoće, niti da tražim dlaku u jajetu, ali časni Sud će odmah videti problem. Nije dovoljno reći da postoje radnici koji se bave ljudskim pravima i koji će nam pružiti opštu pozadinu, jer oni nisu ovde u svojstvu veštaka. Oni su, izgleda, ovde dovedeni da bi davali izjave iz druge ruke, što, na neki način, oni i čine.

To su kumulativne izjave, i neke od njih će možda biti stvar važnosti koju treba pripisati tim dokazni predmetima, ali tu postoje granični slučajevi. Upravo o tome je govorio i sudija Bonomy u predmetu Milutinović, i sve to treba sastaviti mnogo bolje, na puno bolji način, nego što to podrazumeva izveštaj o ljudskim pravima, koji je sudija Bonomy na kraju i odbacio. Dakle, kako bi se primenila sudska praksa ovog Tribunala, mi moramo znati šta to Tužilaštvo želi da izvede, kakve dokaze želi da izvodi.

SUDIJA ORIE: Pretresno veće poziva strane da se sastanu i razgovaraju o ovim pitanjima, čak i ako su obe strane svesne da ne mogu odmah pronaći rešenje za te probleme, ali treba ipak da vide da li je moguće zauzeti stav usmeren ka pronalaženju rešenja kojim bi se prevazišla pat-pozicija, koja, izgleda, ima neke veze i sa suprotstavljenim pristupima strana. Ja ne želim nikoga da okrivim za to, ali Pretresno veće vas poziva da razmislite da li je moguće u vezi sa tim pitanjem napraviti neki napredak. Videćemo šta će se dogoditi, pa ćemo zatim videti i kakve odluke treba da donesemo sledeće nedelje. To su ta dva svedoka.. Sada ćemo pogledati preostala pitanja, a to je memorandum od 5. februara. Možda ne možemo da donesemo konačnu odluku o pripremnim sastancima, da li da to bude 72, 48, ili, kako to često biva u ovom Tribunalu, 24 sata. Nemamo konsolidovan odgovor, ali postoji sugestija koju je Odbrana dala Tužilaštvu... Najpre, da li bi bilo mudrije da napravimo zajednički napor i reći šta je to što želite želimo, šta biste bili u stanju da ponudite i šta ste spremni da uzmete u obzir? Međutim, takav konsolidovan odgovor još uvek ne postoji. Gospodine Re?

TUŽILAC RE: Ne, prva nedelja svedočenja ima neke logističke probleme. Mi nastojim da, od danas na dalje, pripreмимо svedoke za nedelje koje će uslediti.

SUDIJA ORIE: Ja vas ne okrivljujem, već - vidite, mi možemo da prihvatimo da će to biti tokom sledeća tri ili četiri meseca, a onda će proći vreme u kom Tužilaštvo izvodi svoje dokaze, tako da to više neće biti relevantno i neće više biti potrebe da se to rešava. Ili, možda bismo tom pitanju mogli da damo određeni prioritet, da vidimo koji je stav Tužilaštva i koji je stav Odbrane, i da na taj način dođemo do nekakvog radnog sistema, tako da ta pitanja ne moramo svaki put da rešavamo iz početka kod svakog novog svedoka, već da pronađemo neko opšte rešenje. Zato vas pozivam da date zajednički odgovor na predloge u memorandumu od 5. februara. Mislím da Tužilaštvo mora da pretresnom veću prethodne izjave svedoka koji će svedočiti *viva voce*, za čije svedočenje će biti dodeljena tri radna dana, tri puna radna dana. Pre pozivan, Tužilaštvo bi moralo da pruži odbrani zapis o bilo kakvim pripremnim sastancima što je pre moguće, ali u svakom slučaju najmanje pet punih radnih dana pre trenutka kada očekujemo da će početi svedočenje tog svedoka. To je najmanje 48 sati pre nego što se takve izjave daju Pretresnom veću. To su jasni predlozi. Da li se slažete sa njima ili ne? Pogledajte da li zajedno možete da dođete do nekog rešenja. Ako ne budete u stanju da dođete do zajedničkog rešenja, onda će, naravno, Pretresno veće doneti odluku o tome.

TUŽILAC RE: Mogu da vam kažem sledeće. Svedok broj 1 – pripremi sastanak u nedelju. Svedok 2 – danas. Svedok 3 - nedelja. Sa svedokom 4 verovatno neće biti pripremnog sastanka jer on pokušava da dođe do putnih isprava. Svedok broj 5 –

pripremamo ga danas preko video linka. Za svedoke 6 i 7 još uvek ne znamo. Svedok 8 - u nekom trenutku sledeće nedelje. To je proces.

SUDIJA ORIE: Ja razumem da je to vaš raspored, gospodine Re, ali kada ćemo mi dobiti beleške sa tih pripremnih sastanaka? Da li je Tužilaštvo u stanju da pruži Pretresnom veću izjave, i u kom trenutku? Da li Tužilaštvo treba da sačeka da Odbrana dobije priliku da iznese svoj komentar u vezi sa tim pripremnim sastancima? Da li to treba da dozvolimo, ili ne, da li to treba usvojiti ili ne – dakle, nije pitanje samo kada će se svedoci pripremati, već je potrebno i da stvorimo jedan sistem u kom sve strane znaju, a naravno da će biti izuzetaka, ali treba bar da imamo neki raspored, i neki sistem po kom radimo. To je pitanje. Predlozi postoje. Odbrana zna kada će biti obavljeni pripremnici sastanci sa prvih pet ili šest svedoka, ali potrebno je da razradimo jedan sistem u vezi sa pitanjima koje je pokrenula Odbrana.

TUŽILAC RE: Postoji jedno pitanje koje zahteva da Pretresno veće u vezi sa njim odmah donese odluku. Reč je o obelodanjivanju beleški sa pripremnog sastanka. Naravno, mi ih možemo dati Odbrani čim ih i mi budemo imali. Tužilaštvo nema ništa protiv da ili da Pretresnom veću, Tužilaštvo, naravno, ima mišljenje o tome da li treba to predati Pretresnom veću. Sve to će početi da se događa danas – tj. mi ćemo imati beleške sa današnjeg sastanka. Dakle, to se nalazi u rukama Pretresnog veća, pitanje da li treba da vam ih damo ili ne.

SUDIJA ORIE: Bez obzira na to šta ćemo učiniti kasnije, ka o hitnu meru, ukoliko dobijete beleške sa pripremnog sastanka za sledećeg svedoka do sutra ili preko vikenda. Pretresno veće neće biti nezadovoljno ako dobije beleške, ukoliko one predstavljaju neku vrstu nove izjave. To su obično ispravke prvobitnih izjava – do ponedeljka u podne. To će vam dati bar nekoliko sati da kažete da to možda ne treba predati Pretresnom veću, jer ih je potpisala kraljica Engleske, a ne svedok.

ADVOKAT EMMERSON: Časni Sude, nama se čini da te beleške zapravo imaju isti status kao i izjave. To su jednostavno nove izjave.

SUDIJA ORIE: To zavisi od toga kako su napisane.

ADVOKAT EMMERSON: Postoji jedan obrazac. Mi nikada nismo smatrali da sve ovo treba tretirati kao da je uklesan u kamenu. To je jedan obrazac, i sve ovo bi onda trebalo da se uklopi u taj obrazac, kada se izjave budu predavale Pretresnom veću. Ja sam shvatio da tu postoje neki problemi. Odbrana je imala veoma malo materijala ovih dana, i to nam je dostavljeno vrlo kasno. Ja ne želim da se to pretvori u praksu. Kada je reč o prva dva svedoka, to su upravo primeri izjava za koje bih ja pozvao Pretresno veće da ih ne gleda zbog ogromne količine irelevantnog materijala, materijala koji ne može da bude usvojen.

SUDIJA ORIE: Ali, u isto vreme, Pretresno veće će morati da donese odluku o tome da li taj materijal može da se usvoji.

ADVOKAT EMMERSON: Upravo to sam i želeo da kažem. Ono što sam do sada govorio će, mislim, postati sasvim jasno Pretresnom veću kada bude videlo te izjave.

SUDIJA ORIE: Da.

ADVOKAT EMMERSON: ja ću biti zadovoljan ako to bude urađeno do 12 sati, odnosno, u podne u ponedeljak.

SUDIJA ORIE: U redu. Želim da naglasim da će Pretresno veće to ispitivati u vezi sa tim da li materijal može da se usvoji u spis ili ne.

TUŽILAC RE: Da li taj rok u 12 sati važi za izjave ili za beleške sa pripremnog sastanka?

SUDIJA ORIE: Za beleške sa pripremnog sastanka, ukoliko su to dopune izjava. Beleške sa pripremnog sastanka mogu se, na primer, sastojati iz toga da se sa svedokom prođe kroz celu njegovu izjavu, i da on kaže tačno ono što je rekao i pre, tj. da ne bude apsolutno nikakvih promena u pamćenju svedoka. Svedok bi mogao da kaže i da je lagao jer mu je neko naložio da mora da laže o tim stvarima. U tom slučaju bi to bila kratka beleška, i imali bismo nove informacije. Možda će svedok reći i da je sve u redu, ali da su u toj izjavi od određenog datuma, u nekom redu pomešane osobe A i B. Onda bi to imalo oblik, manje više, dodatne izjave, i to bi predstavljalo jednu korisnu informaciju.

TUŽILAC RE: shvatam sve u vezi sa beleškama, ali bih želeo da znam da li se rok u podne, u ponedeljak, odnosi na i na izjave svedoka, za razliku od beleški sa pripremnog sastanka? Do kada želite izjave?

SUDIJA ORIE: Pa, u stvari, staj Obrane je da izjave prvo treba da ti Pretresnom veću, kako bi mogli da se iznesu argumenti o prihvatljivosti tih dokaza, ili samo zbog informacija. To zavisi od onoga što se bude događalo za vreme pripremnog sastanka.

ADVOKAT EMMERSON: Da, uopšteno govoreći, to je tako. Ali, kada je reč o prva dva svedoka, jedini razlog zašto sam rekao da možemo da sačekamo do podne u ponedeljak, jeste to da vi budete u stanju da pogledate izjave svedoka, jer ste rekli da bi strane trebalo da se sastanu kako bi razjasnile šta tačno Tužilaštvo želi da izvede. Ako su izjave koje sada imamo uglavnom redundantne, imamo pet ili šest odlomaka koje Tužilaštvo zaista želi da izvede, onda je to možda najbolje učiniti uz beleške, ali mislim da bi izjave i beleške trebalo da stižu istovremeno Pretresnom veću.

SUDIJA ORIE: A u vezi veličine tih izjava, koliko strana ima za prva dva svedoka? Govorim sada o izjavama.

ADVOKAT EMMERSON: Časni Sude, ako uključimo anekse, a to su izjave drugih osoba, mislim da, otprilike, ima nekih šezdesetak stranica, možda malo više. 87 strana za jednog svedoka.

SUDIJA ORIE: Ponedeljak u podne, i za izjave, i za beleške sa pripremnog sastanka. A sada, pošto smo obradili ovo pitanje, očekujemo od Tužilaštva da, na jedan uopšteniji način, odgovori na ceo ovaj problem u vezi sa tim kada i gde treba obelodaniti, i šta tačno. Dakle, rešili smo ovo pitanje za prva dva svedoka, i zatim bih želeo da pređem na sledeću tačku dnevnog reda, a to je pristup unakrsnom ispitivanju. Ja mislim da je Odbrana predložila jedan sistem prama kome bi, pošto ovde imamo nekoliko optuženih, cela Odbrana želela da dobije ukupno 80 do 100 posto vremena koje će Tužilaštvo iskoristiti u glavnom ispitivanju. Pretresno veće će se za sada pridržavati tog pristupa. 90 posto je sredina između 80 i 100. Pretresno veće će u svom pristupu biti fleksibilno, pod uslovom da unakrsno ispitivanje bude vođeno na jedan efikasan i koristan način. Naravno, kako ćemo mi razvijati ovaj standard zavisi od toga šta će se događati u sudnici. Isto tako, Pretresno veće bi želelo da se zahvali gospodinu Emmersonu, koji je branilac gospodina Haradinaja, zato što je obavestio Pretresno veće o onim svedocima za koje očekuje da će mu biti potrebno više vremena za unakrsno ispitivanje – više nego prosečno vreme određeno za unakrsno ispitivanje, i to nam je dostavio još 5. februara, što veoma cenimo. Da li neko od ostalih branilaca želi nešto da kaže o unakrsnom ispitivanju? Mislim na vas, gospodine Harvey i gospodine Guy-Smith. Vidim da nema. Dakle, onda ćemo preći na tačku 7. Izvinjavam se, ovo je bila tačka 7 našeg dnevnog reda. Sada ćemo preći na tačku 8. To je nešto što je zahtevao branilac gospodina Haradinaja, i tiče se procedure za uvođenje dokaznih predmeta. Mi ćemo o ovome razgovarati i na našoj popodnevnoj sednici, gde ćemo se pripremiti za sistem elektronske sudnice.

ADVOKAT EMMERSON: Ja mislim da to možemo da ostavimo za popodnevni deo, osim ukoliko neko drugi nema nešto drugo što želi da pokrene – ja u ovom trenutku nemam ništa da kažem.

SUDIJA ORIE: Da, Pretresno veće ovim obaveštava strane da, što se tiče tehničkih aspekata suđenja, za sada se malo mučimo sa statusom dokumenata, sa tim šta sa njima treba da se radi kada se predoče svedoku, zato što nam je, koliko vidimo, jasno da postoji tri vrste ovih situacija – redovna situacija, redovan status za uvođenje dokumenata; druga situacija je kada se dokumenti samo označe za identifikaciju, što znači da čekaju da se reši da li će biti usvojeni ili ne, a sledeća faza je usvajanje dokumenata čime oni postaju dokazni predmeti; i treća situacija postoji kada se dokumenti predoče, ali se ne usvoje. Dakle, to su tri mogućnosti. Koliko mi razumemo, postoji i četvrta kategorija, i ona obuhvata situacije u kojima se nešto pokaže svedoku, ali bez namere da se to uvodi u dokazni materijal. Pretresno veće se pita da li je ovo možda suviše kompleksan sistem, i da li bi možda trebalo da, kada god se dokument pokaže svedoku, on dobije status dokumenta označenog za identifikaciju brojem. Dakle, osim ukoliko nam zastupnik jasno ne naznači, bilo zastupnik Odbrane, bilo zastupnik Tužilaštva, koji predočava dokument svedoku, da svedok ima ozbiljne sumnje u vezi sa tim dokumentom, i da li će

zastupnik tražiti njegovo usvajanje ili ne, onda ćemo primeniti ovaj sistem. Čini se da se, recimo, svedok može pitati da li prepoznaje dokument, i da ako on kaže da ga ne prepoznaje, time stvar bude gotova. U principu, osim ukoliko ne čujemo da se neka od strana suprotstavlja, Pretresno veće će zaključiti da, kada se dokument jednom predoči svedoku, da će se najverovatnije tražiti da on bude i uvršten u spis. Još jedno pitanje koje smo hteli da rešimo, jeste pitanje toga šta da se radi sa dokumentima koji su predočeni svedoku, ukoliko jedna od strana tvrdi da taj dokument ne treba da bude usvojen - kakav onda treba da bude status tog dokumenta. Mislim da ovde postoji određena bojazan, a o tome smo raspravljali i u toku naše obuke, u vezi sa tim da taj dokument i dalje treba negde da bude zaveden, s'tim što Pretresno veće više neće morati da odlučuje o tome da li će se on usvojiti ili ne. Pretresno veće je odlučilo da, kada dokument jednom bude označen identifikacionim brojem, ukoliko se odluči da on ne bude usvojen, ali, iz razloga zbog kojih strane smatraju da je važno da Pretresno veće više ne rukuje tim dokumentom, onda strana koja se protivi da traži da se taj dokument povuče, i tada će doći do situacije da imamo dokument koji je označen, dokument koji može da bude identifikovan, koji nije usvojen, ali i dalje postoji kao zaveden negde. Jedino što ne možemo da uradimo je da ga izuzmemo. On može da se izuzme tako što bi se tražilo da se povuče.

ADVOKAT EMMERSON: Tako je.

SUDIJA ORIE: Zatim, sve što će se na kraju desiti je to da će taj dokument i dalje postojati, ali mi više nećemo imati pristupa tom dokumentu, jer će to biti zahtev jedne od strana. Pretresno veće je želelo da iznese to stranama. Ako nema ništa više u vezi sa procedurom usvajanja dokaznih predmeta, onda možemo da pređemo na tačku 9 našeg dnevnog reda. U ponedeljak smo shvatili da će Tužilaštvo početi sa svojim uvodnim izlaganjem, i da će to isto uraditi i branilac gospodina Haradinaja. Nismo sigurni kakva je situacija sa odbranom gospodina Brahimajaja. Nama je bilo rečeno da drugi branioci neće iznositi svoja uvodna izlaganja, i da niko od optuženih neće imati nikakvo izlaganje u ponedeljak. Da li je to tačno?

ADVOKAT EMMERSON: Da, koliko je meni poznato.

ADVOKAT GUY-SMITH: Da, mi nećemo imati naše uvodno izlaganje u ponedeljak ili iza toga, već ćemo sebi ostaviti mogućnost da to uradimo kasnije, ukoliko bude neophodno.

SUDIJA ORIE: Na početku izvođenja dokaza Odbrane.

ADVOKAT GUY-SMITH: Ukoliko bude potrebno.

ADVOKAT HARVEY: Ja se izvinjavam zbog zbrke koja je nastupila prošle nedelje. Reč je o tome da se ja još nisam dogovorio sa svojim kolegom braniocem, koji nije mogao da, nažalost, prisustvuje današnjoj sednici od samog početka, već nam se pridružio kasnije, jer je njegov let kasnio. To je gospodin Paul Troop, moj ko-branilac.

SUDIJA ORIE: Dobro došli, gospodine Troop.

ADVOKAT HARVEY: Ja bih želeo da kažem da neću sasvim isključiti mogućnost uvodnih izlaganja, ali, kako mi se čini za sada, mislim da ih neće biti, iako je moguće da ću po završetku izvođenja dokaznih predmeta Tužilaštva, ja ipak izneti svoje uvodno izlaganje.

SUDIJA ORIE: U redu. Na osnovu pravila, izjava i obelodanjivanje dokaza Tužilaštva, bar kada je reč o ovim uvodnim izlaganjima – pravila su takva da se vama ostavlja mogućnost da vi iznesete vaše uvodno izlaganje, ili na početku izvođenja dokaza Tužilaštva, ili na početku izvođenja dokaza Odbrane. Dakle, imate pravo i da uložite zahtev prema Pravilu 98 bis za momentalno puštanje na slobodu vašeg klijenta.

ADVOKAT HARVEY: Tako je.

SUDIJA ORIE: Iako bi to trebalo da bude u pismenom, a ne u usmenom obliku.

ADVOKAT HARVEY: Trebalo je da kažem na početku izvođenja dokaza Odbrane, a ne na kraju izvođenja dokaza Tužilaštva. To je moja greška, pogrešio sam tu.

SUDIJA ORIE: Ukoliko to bude neophodno. U redu, to je sada jasno. Pretresno veće očekuje od Tužilaštva da završi svoje uvodno izlaganje u roku od dve sednice. Dakle, imate dve sednice na raspolaganju. Mislim da ste nam rekli da vam toliko i treba. Što se tiče branioca gospodina Haradinaja, vi ste rekli da vam je potrebna jedna sednica, što je otprilike sat i po.

ADVOKAT EMMERSON: Da, otprilike, između sat i 15 i sat i 30 minuta. Ja radim na tome da to dodatno skratim.

SUDIJA ORIE: U redu, znači jedna sednica, i onda će Tužilaštvo biti u situaciji da pozove svog prvog svedoka u utorak 6. marta.

TUŽILAC RE: Da, pod uslovom da Odbrana ne bude imala nekih primedbi u vezi sa obelodanjivanjem materijala.

SUDIJA ORIE: Da, da, svakako.

TUŽILAC RE: U nedelju – Odbrana može da očekuje ove materijale od nas u nedelju. Vi ste rekli dve sednice, da li je tako?

SUDIJA ORIE: Da, to je otprilike tri sata. Svakog radnog dana, redovnog radnog dana, imamo na raspolaganju vreme od devet sati pa nadalje. Obično radimo do 13:45 h. Obično imamo i dve pauze, od po, otprilike, 25 minuta. To nam ostavlja nešto malo više od četiri sata za rad svakog dana, i to je podeljeno na tri segmenta. Tako imamo tri sednice, od kojih svaka traje skoro sat i po.

TUŽILAC RE: Da li ja takođe mogu da obavestim Pretresno veće da će glavni tužilac, gospođa Del Ponte, dati jedno kratko uvodno izlaganje od možda 10 do 15 minuta, posle čega ću ja početi sa detaljnijim izlaganjem.

SUDIJA ORIE: Pretresno veće to prepušta stranama koje same odlučuju o tome. Gospođa Del Ponte je svakako kvalifikovana da se pojavi ovde u ulozi zastupnika, zar ne?

ADVOKAT GUY-SMITH: Da li mogu da kažem nešto, na osnovu ovoga što sam čuo od gospodina Rea? Ukoliko gospođa Del Ponte namerava da iznese uvodno izlaganje, to treba da bude u skladu sa definicijom uvodnog izlaganja. Ukoliko ona namerava da uradi nešto drugo, onda to, naravno, pokreće čitav niz pitanja. Koliko se ja sećam, postojao je još jedan postupak pred ovim Sudom, u kom je Tužilaštvo pokušalo, zapravo, konkretno gospođa Del Ponte je pokušala da iznese uvodno izlaganje, i tada je izražena bojazan da to predstavlja politički govor, a ne, pravno posmatrano, uvodno izlaganje. Ja pokrećem ovo pitanje zato što se to desilo ne tako davno, upravo pred ovim Sudom.

SUDIJA ORIE: Da, mada mi nije baš sasvim jasno na šta tačno vi to aludirate. ...Sada su me obavestili šta se desilo u predmetu Popović.

ADVOKAT GUY-SMITH: Tako je.

SUDIJA ORIE: Ali, ovo Pretresno veće je svesno toga da glavni tužilac ovog Suda ima nekoliko uloga. Njena glavna uloga je svakako da krivično goni pred ovim Sudom. Isto tako je jasno i da se njena uloga ne može svesti samo na ono što se događa u sudnicama. Mislim da je sasvim jasno da u današnje vreme jedan tužilac neminovno ima kontakte i sa političarima, s' vremena na vreme. Ja ne bih očekivao ništa drugo od gospođe Del Ponte, od toga da ona jasno pravi razliku između onoga što predstavlja jedno uvodno izlaganje, a to je pružanje jedne ukupne slike, kako Pretresnom veću, tako i Odbrani, o onome što Tužilaštvo namerava da dokazuje tokom svog izvođenja dokaza, i načina na koji ono to namerava da dokazuje, a to znači da će se baviti pravnim pitanjima u okviru svog uvodnog izlaganja, a na davanje izjava političke prirode, koje su uglavnom namenjene spoljnoj publici. U tom slučaju, takvo uvodno izlaganje ne bi bilo od koristi Pretresnom veću. Sa druge strane, gospodine Guy-Smith, mi smo već dovoljno odrasli da znamo da ova vrsta predmeta protiv optuženih koji imaju i političku ulogu jesu ona vrsta predmeta u kojima često vidimo jednu mešavinu običnog, privatnog ponašanja, i političkih aspiracija. Ja ne kažem da je to slučaj u ovom predmetu, ali napraviti razliku između toga da se ukazuje na političke elemente i bavljenja političkim elementima u jednom predmetu i davanja političkih izjava, nije baš tako jednostavno, nije tako jednostavno povući tu liniju razdvajanja. Pretresno veće, naravno, ne očekuje ništa drugo od tužioca pred ovim Tribunalom od toga da se mudro drži tog pravila.

ADVOKAT GUY-SMITH: Ja cenim vaše primedbe, časni Sude, i mislim da je moja sugestija možda bila malo direktnija nego što je Pretresnom veću prihvatljivo. Mislim da

bi možda bilo dobro da vi date jedno blago upozorenje gospođi Del Ponte o tome kako ona mora da postupa.

SUDIJA ORIE: Ja to ne bih nazvao upozorenjem.

ADVOKAT GUY-SMITH: Možda, onda, negom blagom izjavom. Ja mislim da ste vi i sami sada, malo pre, rekli da ona ima i određenu političku ulogu. Mi smo svi svesni da ovo nije politički suđenje već krivični predmet, i ja sam hteo da predložim da, u slučaju da ona odluči da iznese uvodno izlaganje, ili bar prvi deo uvodnog izlaganja, vi prethodno utvrdite da li ona namerava da se pridržava ovih principa, koje ste vi upravo artikulisali. Ja pokrećem ovo pitanje iz jednog konkretnog razloga, a to je da mogu da izbrojim na prste jedne ruke prilike u kojima sam ja ustao i izneo prigovor na uvodno izlaganje druge strane. Ja mislim da to nije nešto što je kolegijalno, niti je to nešto što ja volim da radim, i ne bih želeo da se nađem u situaciji da to moram da uradim ovde, zato što imam određene bojazni, i želim da se zaštite prava mog klijenta. Dakle, ja pokušavam samo unapred da rešim, ukoliko vi ovo prihvatite, situaciju u kojoj imamo dva zastupnika Tužilaštva koji iznose uvodno izlaganje. To radim zato što imam određeni stepen bojazni.

SUDIJA ORIE: Da, nama je to jasno. Pošto je ovo pitanje koje smo pokrenuli pre dva minuta, predlažem da sada napravimo pauzu. Gospodine Re, ivi ćete posle pauze imati priliku da odgovorite na ovo, i očekujem da nećemo imati nikakvih drugih pitanja o kojima moramo da raspravljamo posle pauze, tako da možemo, nakratko, da se pozabavimo samo ovim pitanjem. Druga stvar je to da ćemo mi, možda, tokom ove pauze doneti odluku o kojoj ćemo vas obavestiti. Gospodine Emmerson, samo trenutak, mene brinu prevodioci i tehničari, jer zbog njih moramo da napravimo pauzu. Dakle, predlažem da sada napravimo pauzu od 25 minuta. Nastavljamo u 13:25 h, i moram da vam kažem da nam je vreme ograničeno posle pauze.

(pauza)

SUDIJA ORIE: Imamo još dve stvari na dnevnom redu, a druga od njih je odluka Pretresnog veća o vremenu koje treba dati Tužilaštvu za izvođenje njihovih dokaza. Prva stvar je pitanje da li postoje određeni dopunski komentari ili zapažanja u vezi sa gospođom Del Ponte, u pogledu njenog uvodnog izlaganja.

TUŽILAC RE: Gospođa Del Ponte želi da otvori ovaj predmet, da otpočne uvodno izlaganje da bi podvukla važnost koju ona lično pridaje ovom postupku i činjenici da je do ovoga došlo, odnosno da se stiglo tako daleko. Glavni tužilac je, naravno, u potpunosti upoznat sa onom finom granicom koja se povlači između političkih i pravnih izjava. Ona ima pravo da daje izjave pred Pretresnim većem. Ne postoji ništa u pravilima što bi omogućilo Odbrani da joj dozvoljava ili brani da iznosi svoje uvodno izlaganje, niti bilo šta što bi Odbrani davalo pravo da daje svoje mišljenje o tome. Glavni

tužilac svakako ne namerava da gospodinu Guy-Smithu, niti bilo kome drugome, da svoje uvodno izlaganje, kako bi ga oni unapred odobrili. Sama ova sugestija da će se ona pojaviti u sudnici i izneti politički stav, a ne pravni stav, koji se tiče samo ovog predmeta, predstavlja napad na njen integritet, kao tužioca, i ona u potpunosti odbacuje svaku takvu sugestiju. Molim vas, budite sigurni da glavni tužilac namerava da se obrati Pretresnom veću vezano za pitanja iz ovog predmeta.

SUDIJA ORIE: Da li ima potrebe da odgovorite na to, gospodine Emmerson?

ADVOKAT EMMERSON: Ne, nema potrebe da odgovorim na to, ali pod ovom opštom rubrikom, mi smo ranije naveli da, iako ćemo mi imati uvodno izlaganje, gospodin Haradinaj ne namerava da da bilo kakvo uvodno izlaganje prema Pravilu 84 bis. Međutim, sada, kada je čuo da će glavni tužilac nešto imati da kaže, on za sebe zadržava pravo da i on iznese uvodno izlaganje. Ono bi bilo veoma kratko, tako da ne verujem da će to imati odraza na ukupno vreme koje je nama odobreno. U slučaju da on bude izneo svoje uvodno izlaganje, ono će se uklopiti u vreme koje je dodeljeno našoj. Druga stvar je to da gospođa Del Ponte, ukoliko bude učestvovala u ovom postupku, ne treba da se udalji od uloge koja joj po pravilima pripada. To je zahtev mog klijenta.

SUDIJA ORIE: Izvolite, gospodine Guy-Smith.

ADVOKAT GUY-SMITH: Ja mislim da ovo što je gospodin Re izneo predstavlja srž problema. On je rekao kako će se gospođa tužilac pojaviti ovde da bi stavila do znanja koliko važnost ona lično pridaje ovom postupku, i činjenici da je ovaj postupak odmakao tako daleko. To je nešto što ona može da uradi i izvan sudnice, a ne u sudnici, a ja svakako nisam ni nameravao da tvrdim kako im imamo pravo da njoj zabranimo da iznese uvodno izlaganje, ukoliko ona želi da ga iznese. Ja sam više nego spreman da čujem šta ona ima da kaže, i verujem da je na Pretresnom veću da donese odluku o tome. Što se tiče integriteta gospođe tužioca, ja ništa ne želim u vezi sa tim da komentarišem, niti sam nameravao da svojim komentarima iznesem svoj stav o njenom integritetu.

SUDIJA ORIE: Prvo, imamo to da se gospodin Haradinaj predomislio. To je iznenađujuće, donekle, zato što, manje više, sugeriše da ce uvodno izlaganje biti drugačije, u zavisnosti da li uvodno izlaganje Tužilaštva pred ovim Pretresnim većem bude izneo gospodin Re, ili gospođa Del Ponte. Ja mislim da sam i pre pauze bio dovoljno jasan da, ukoliko gospođa Del Ponte odluči da zastupa Tužilaštvo tokom uvodnog izlaganja, ukoliko ona pokaže naročiti interes za ovaj predmet time što će lično biti prisutna - gospodin Haradinaj je ovde u svakom slučaju, i ja, prema tome, ne vidim kakvu razliku predstavlja njeno prisustvo. Mi ćemo, naravno, oboriti gospodinu Haradinaju da da svoje uvodno izlaganje, ali meni nije jasno zašto je do ove promene došlo ovako kasno, i razlog za to što se on predomislio, isto tako, nije jasan Pretresnom veću. Pretresno veće će morati veoma detaljno da pregleda Pravilnik o postupku i dokazima. Mislim da je to pod, samo da vidim na kojoj je to strani... Dakle, ovde piše: „Ukoliko optuženi to želi, i ukoliko Pretresno veće tako odluči”, a odluka u ovom trenutku još uvek nije doneta.

ADVOKAT EMMERSON: Razumemo.

SUDIJA ORIE: Ja, isto tako, želim da skrenem vašu pažnju na činjenicu da je ta izjava, koju eventualno bude davao optuženi, kompletno pod nadležnošću Pretresnog veća.

ADVOKAT EMMERSON: Da, svakako.

SUDIJA ORIE: I, kao što je gospodin Guy-Smith izneo određenu zabrinutost u pogledu toga kakav će biti sadržaj uvodnog izlaganja gospođe glavnog tužioca, ja mogu da kažem da se to odnosi i na drugu stranu. Ali, mi ćemo ovo razmotriti, i obavestićemo vas.

ADVOKAT EMMERSON: Samo još jedna stvar. Ovo je situacija o kojoj smo mi zauzeli stav još pre nedelju dana, i to smo preneli Pretresnom veću. Dakle, ovo je bila jedna privremena odluka, i, naravno, postoje i drugi faktori koji utiču na stav gospodina Haradinaja.

SUDIJA ORIE: Mi još nismo doneli odluku o ovome. Mi ćemo ovo razmotriti. U svakom slučaju, želim da bude jasno da, pored onih prethodnih komentara, za razliku od običnih predmeta, u kojima se sudi za, recimo, krađu, u ovom predmetu, kao što je sasvim jasno, postoje i određeni politički elementi. Vrlo često se diskutuje o funkcionisanju, ovog Tribunala, vrlo često o tome diskutuju političari, a ponekad se političarima obraćaju oni koji predstavljaju organe ovog Suda. Pored toga, ono što sam ja saznao, odnosno naučio od medija, jeste to da političari snose posledice onoga što se događa u ovom Sudu, ili izvan ovog Suda, ali u vezi sa ovim Sudom. Dakle, ovo Pretresno veće želi da se bavi optužnicom protiv optuženih pojedinaca. Mi smo usredsređeni na to. Mi se ne bavimo političkim predznacima, niti političkim efektima, niti političkim diskusijama. Gospodine Emmerson, ja sam siguran da gospodin Haradinaj, koji ima političku karijeru, možda ovo još i ne razume, ali vaša je dužnost da mu to objasnite.

ADVOKAT EMMERSON: Ja mislim da on to razume.

SUDIJA ORIE: Drugo pitanje je sledeće. Ovo Pretresno veće smatra da, ne samo da nije u poziciji da izdaje instrukcije glavnom tužiocu, već ni uputstva u vezi sa tim kako ona treba da troši svoje vreme. Ukoliko ona odluči da je dovoljno važno da bude prisutna ovde tokom uvodnog izlaganja Tužilaštva, a onda se predomisli i odluči da možda ima pametnija posla, da ima neke druge stvari koje treba da radi, i da će možda pratiti uvodno izlaganje iz nekog drugog mesta, a ne iz sudnice, ili da će se osloniti na ono što sazna kasnije, onda gospođa Del Ponte ima potpuno pravo da to tako i uradi. Ja ne znam kome treba da prenesem ovaj zahtev da ona ostane i sasluša šta ima da kaže gospodin Haradinaj. Ukoliko je to zahtev koji vi upućujete Pretresnom veću, ili njoj preko gospodina Rea, onda gospodin Re treba da odluči da li će to preneti gospođi Del Ponte ili ne.

ADVOKAT EMMERSON: Ja svakako nisam tražio da Sud upotrebi svoju nadležnost u bilo koje druge svrhe sem u svrhe koje su regulisane.

SUDIJA ORIE: Da.

ADVOKAT EMMERSON: Ali, to je zahtev koji mi upućujemo tužiocu.

SUDIJA ORIE: Vidim da se potpuno razumemo, bar kada je reč o pravnim aspektima. To su jedini aspekti kojima će se ovo Pretresno veće baviti. Ovo je sve što sam imao da kažem u vezi sa uvodnim izlaganjima. Gospodine Re, vi ste videli da ja nisam bio upoznat sa onim što se desilo u predmetu Popović. Znam da je to bilo 14. jula 2006. godine. Ja ću pročitati šta se tamo desilo, usled onoga što je izneo gospodin Guy-Smith, i mislim da je dobro da ja budem upoznat sa tim šta je njega navelo da iznese svoje bojazni pred Pretresno veće. Ja nisam vaspitan u ovom pravnom sistemu koji se koristi ovde u sudnici. Ne, ja sam navikao na jedan drugačiji sistem uvodnih izlaganja, i zato ću se preko vikenda malo bolje obavestiti, kako bih mogao bolje da se orijentišem. Gospođa Del Ponte ovde radi već dovoljno dugo, tako da, čak i ako je možda i ona navika na sistem na koji sam navikao ja, a moguće je da u njenom pravnom sistemu ne postoje ova uvodna izlaganja, zato što u Švajcarskoj svaki kanton ima sopstveni sistem, dakle, ja ne znam sa kojim sistemom je ona navikla da radi, ali sam siguran da, bez obzira na to, ona već ima sasvim temeljna znanja o tome šta predstavlja jedno uvodno izlaganje, i da je ta znanja stekla tokom puno, puno godina rada ovde u Sudu. Ja ću pokušati da stupim u kontakt sa njom, kako bismo bili sigurni da oboje podrazumevamo istu stvar pod uvodnim izlaganjem, i svrhom uvodnog izlaganja. Zatim, imamo drugo pitanje. Ono se tiče toga koliko vremena treba dati Tužilaštvu za izvođenje dokaza. Na osnovu onoga što sam ja saznao do sada, Pretresno veće namerava da Tužilaštvu odobri 125 sati za glavno ispitivanje svedoka. To ne znači da treba da upotrebite svih 125 sati ako vam bude dovoljno manje od toga. Ovo nije odluka koja je uklesana u kamenu, kao što sam se danas, ranije, već izrazio, i Pretresno veće će imati jedan fleksibilan pristup, i konstanto će analizirati kako se koristi vreme. Pretresno veće zadržava za sebe pravo da izmeni ovaj broj sati koji je odobrio Tužilaštvu, ukoliko za to postoji valjani razlog. Da li postoji još nešto o čemu treba sada da raspravljamo? Ne vidim da iko želi da pokrene bilo kakvo pitanje. U tom slučaju, želeo bih da se zahvalim stranama na njihovoj kooperativnosti, i na tome što su pomogli Pretresnom veću u vršenju svoje dužnosti. Sada završavamo sa radom. Vidim da su me prekinuli, zato što postoji još nešto što treba da rešimo, i što nam neće oduzeti više od jednog minuta. Pretresno veće predviđa da sada neće moći da radi 29. i 30. marta 2007. godine. To nije definitivno, već za sada predstavlja jedan preliminaran plan. Isto tako, nećemo zasedati od 10. do 13. aprila 2007. godine, iako su moguće neke izmene. Takođe od 1. do 4. maja. Dalje, nećemo zasedati 25. maja, 8. juna, 23. do 27. jula, i isto tako, 6., 9. i 30. april su zvanični praznici Ujedinjenih Nacija, i zato nećemo ni tada zasedati. Isto se odnosi i na 28. maj. I, konačno, sada obavestavamo strane da ćemo, iz razloga sudske ekonomičnosti, svedoke Tužilaštva oslovljavati brojem na kraju njihovog pseudonijuma. Recimo, svedok SST7/65 će jednostavno postati svedok 65. Tako ćemo ga oslovljavati. Mislim da nema više preostalih pitanja. Sada prekidamo sa radom, do ponedeljka, 5. marta 2007. godine, u 14:15 h, u sudnici I.

Sednica je završena u 13:45 h.

Nastavlja se u ponedjeljak, 5. marta 2007. godine, u 14:15 h.

Fond za humanitarno pravo

Fond za humanitarno pravo
dokumentovanje i pamćenje